

Dospělé děti alkoholiků

Kristina Jeřábková

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristina JEŘÁBKOVÁ**
Osobní číslo: **H10636**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Dospělé děti alkoholiků**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti alkoholismu a problematiky v rodinách alkoholiků.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledku výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

MOŽNÝ, Ivo. Sociologie rodiny. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429 05-9.

NAKONEČNÝ, Milan. Encyklopedie obecné psychologie. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0625-7

NEŠPOR, Karel. Zůstat střízlivý. Brno: Host, 2006. ISBN 80-7294-206-9.

ŮHLINGER, Claude a Marlyse TSCHUI. Když někdo blízký pije. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-610-0.

WOITITZOVÁ, Geringer. Janet. Dospělé děti alkoholiků. Praha: Columbus, 1998. ISBN 80 85928-73-6.

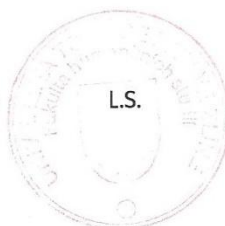
Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eva Šalenová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2013**

Ve Zlíně dne 12. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně1.5.2013.....

.....Kristina Jiráková¹.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje dospělým dětem alkoholiků. V teoretické části se nejprve zabývá alkoholovou závislostí, alkoholismem v rodině a dospělými dětmi alkoholiků. Cílem praktické části bylo realizování kvalitativního výzkumu pomocí polostrukturovaných rozhovorů s dospělými dětmi alkoholiků, jak je alkohol a rodič alkoholik ovlivňuje do současného života a jejich celkový pohled na alkohol.

Klíčová slova: Alkohol, alkoholismus, rodina, dětství, závislost.

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with adult children of the alcoholics. The theoretical part is concerned with alcohol addiction, alcoholism in a family and adult children of alcoholics. The main aim of the empiric part was implementation of the qualitative research due to half-structured interview with adult children of alcoholics, influence of alcohol and alcoholic parent in everyday life and general view of alcohol.

Keywords: alcohol, alcoholism, family, childhood, addiction.

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Evě Šalenové za vedení bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Slogan protialkoholních lig: „Když rodiče pijí, vypijí si to děti.“

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ALKOHOLOVÁ ZÁVISLOST	11
1.1 ZÁVISLOST A ALKOHOL	11
1.1.1 Alkoholismus	12
1.1.2 Teorie vzniku závislosti	13
1.1.3 Závislost a genetika	13
1.1.4 Zneužívání alkoholu a jeho varovné signály.....	14
1.2 NÁSLEDKY NADUŽÍVÁNÍ ALKOHOLU	16
1.2.1 Negativní důsledky.....	16
1.3 ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE ALKOHOLISMEM	18
1.3.1 Organizace, které vznikly po vzoru Anonymních alkoholiků	18
2 ALKOHOLISMUS V RODINĚ	20
2.1 ZÁVISLOST A RODINA	21
2.1.1 Rizikové faktory na úrovni rodiny	22
2.2 PROBLÉMY S ALKOHOLEM U RODIČŮ.....	23
3 DOSPĚLÉ DĚTI ALKOHOLIKŮ	25
3.1 TYPICKÉ REAKCE DĚTÍ NA ZÁVISLOST U RODIČŮ	25
3.2 CHARAKTERISTIKA DOSPĚLÝCH DĚTÍ ALKOHOLIKŮ	26
3.2.1 Organizace Dospělé děti alkoholiků	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	31
4.1 CÍL VÝZKUMU	31
4.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	31
4.3 VOLBA STRATEGIE VÝZKUMU A VÝZKUMNÝCH METOD.....	31
4.3.1 Výběr výzkumného vzorku	32
4.3.2 Výběr metody sběru dat	32
4.3.3 Zajištění vstupu do terénu	33
5 REALIZACE VÝZKUMU, ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	34
5.1 OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ.....	35
5.2 INTERPRETACE DAT	42
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	50
SEZNAM TABULEK	51
SEZNAM PŘÍLOH	52

ÚVOD

O problematice alkoholismu už toho bylo napsáno spousta a v dnešní moderní době není nic výjimečného potkat člověka trpícího nemocí zvanou alkoholismus. Bohužel tato nemoc je čím dál častější a netýká se jen člověka samotného, ale i jeho rodiny, především dětí, které ovlivňuje po zbytek jejich života. Ačkoliv už bylo provedeno nesčetně výzkumů, týkajících se alkoholiků, nikdy není možné zjistit celkový počet postižených. Tito nemocní se za svou nemoc stydí a svým konáním ztěžují život svému okolí, na které se často zapomíná. Příbuzní si vymýšlejí výmluvy, aby zakryly nevhodné chování alkoholika a kryly ho tím. Jako odměnu nedostávají nic jiného než pouhé sliby o nápravě a řešení jejich nemoci. Snaží se uvěřit tomu, že vše zas bude jako dřív. Tyto sliby bohužel nikdy nemají dlouhého trvání, ale ti, kteří se o nemocné starají, se těmto slibům snaží uvěřit a doufají v zlepšení jejich stavu.

Často se zapomíná na to, že není jen alkoholik samotný, který trpí a jemuž je věnována veškerá pozornost. Avšak tím, kdo je více postižen, jsou lidé, kteří žijí v jeho těsné blízkosti a to především děti. Žít v rodině s alkoholikem a vyrůstat zde, není jednoduché a tak se děti, které mají rodiče alkoholika, musí vyrovnat s mnoha faktory závislosti a často se musí začít chovat dospěleji dřív, než jejich vrstevníci, protože rodič alkoholik působí dysfunkčně a není schopen zvládat své povinnosti.

V našem prostředí se vyskytuje čím dál více dětí, které vyrůstají v rodině alkoholika, což je jedním z důvodů, proč bych ráda upozornila na danou problematiku. Tyto děti si však odnáší velkou daň do života, často jsou vnímány jako jiné než ostatní děti, samy se cítí být jiné, mají problémy psychické a ovlivněn pohled na svět. Dalším důvodem je má osobní zkušenost s touto problematikou, tudíž i já jsem dítě alkoholika a vím, jak těžké situace mnohdy mohou nastat.

Bakalářská práce je věnována alkoholismu obecně, dopady alkoholismu na rodinu a hlavně na děti alkoholiků, kde budu zkoumat, jaký vliv na ně mělo vyrůstat v rodině alkoholika, jak to ovlivnilo jejich život do současnosti a jak vnímají alkoholismus dnes.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ALKOHOLOVÁ ZÁVISLOST

Slovo alkohol má kořeny v arabském slově al-kahal a je překládáno jako jemná substance. Tato droga s rozpornými účinky u nás může způsobit pocity lásky, zuřivosti i agrese. Často je užívána k odstranění zábran, které nám brání v seznamování. (alkoholik.cz © 2003 - 2013)

Alkohol (etanol, etylalkohol, chemicky $C_2H_5 - OH$) patří do skupiny látek, která se nazývá alkoholy. Alkohol je sloučenina získaná kvašením cukru. Chemická látka, která je v pivu, vínu, lihovinách, které jsou tak často v naší společnosti užívané, tím intrikujícím prvkem, je etylalkohol (etanol). Pokud mluvíme o alkoholu, máme na mysli nápoje, které jsou z největší části směsí ochucené vody a lihu. (Kolektiv autorů, 2007, str. 138)

Obvyklá definice praví, že drogou je látka, která ovlivňuje naši psychiku, percepci a na ni vznikající návyk. Obecně pak pod tento pojem můžeme zahrnout lásku tělesnou i duševní nebo intenzivní cvičení, jelikož splňují podmínky definice více než alkohol. Na alkohol vzniká návyk pouze u několika procent jedinců, zatímco na pravidelné cvičení či na sex je tento počet mnohonásobně vyšší. Odpůrci alkoholu mají námitky, že při návyku na alkohol se ničí tělo, duše i způsob života, ale sport a láska dokážou totéž. (Budinský, 2008, str. 70)

1.1 Závislost a alkohol

Drogová závislost je onemocnění, které je charakteristické touhou po účincích drogy. Tuto drogu jedinec nadále užívá i přes to, že mu způsobuje mnoho nepříjemných problémů. Člověk se často k závislosti dostane skrz experimentování, které postupem času může vést až k pravidelnému užívání drogy. Mnohdy lidé trpí chronickou závislostí, kdy po době abstinence znovu upadají do návyku. Zezačátku je dotyčný schopen užívání drogy kontrolovat, ale obvykle se nesnaží tak, aby s tím přestal. Zvláště ne tehdy, pokud má důvody pro další užívání, což mohou být osobní problémy, nuda, stres, nemoc aj. (Hajný, 2001, str. 14)

Definice závislosti podle 10. Revize Mezinárodní klasifikace nemocí zní: je to skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních jevů, u kterých užití nějaké látky nebo druhů látek má u jedince mnohem větší prioritu než jiné jednání, kterého si kdysi vážil více. Ústřední popisnou charakteristikou závislosti je často silná touha požití alkohol či jinou psychoaktivní látku. Návrat k užití látky po době abstinence mnohem rychleji vede

k objevení jiných rysů syndromu, než u osob, u kterých se nevyskytuje závislost. Definitivní diagnóza závislosti by se však měla stanovit pouze tehdy, pokud během jednoho roku došlo ke třem a více z jevů:

1. silné touze nebo pocitu puzení užít látku,
2. potížím v sebeovládání při užití látky,
3. tělesnému odvykacímu stavu,
4. průkazné toleranci k účinku látky,
5. postupnému zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů a
6. pokračování v užívání přes jasný důkaz zjevně škodlivých následků.

(Nešpor, 2000, str. 14)

1.1.1 Alkoholismus

Alkoholismus je tou nejrozšířenější chorobou, ale mluví se o ní ze všech nejméně. Není jen pouhou neřestí, ale chorobou, kterou jde léčit. Ovšem prvním krokem je rozpoznání problému a začít ho řešit, což je dlouhá cesta, která však umožní vrátit člověku sebeúctu, důvěru v život a obnovení kontaktu s druhými lidmi. (Ühlinger a Tschui, 2009, str. 13)

Podle sociologického pojetí je alkoholik člověk, kterému alkohol a jeho konzumace výrazně ovlivňuje život a zabraňuje mu v plnění základních životních potřeb. Nezáleží na množství požitého alkoholu, protože na každého má jiné účinky. Někdo každý den vypije množství alkoholu, avšak není považován za alkoholika, protože mu alkohol nenarušuje sociální vazby ani ho nijak zdravotně či profesně neohrožuje. Na druhou stranu jsou lidé, kteří každý den vypijí množství alkoholu, ale nejsou schopni chodit do práce, jsou ve špatném zdravotním stavu a ničí si své partnerské a rodinné vztahy. Mezi alkoholiky se řadí i kvartální pijáci, kteří téměř pořád pijí nealkoholické nápoje, ale jednou za čas vyrazí na flám, který většinou stojí za to, protože jedinec si z něj většinou nic nepamatuje, utratí všechny peníze a ještě je schopen přijít domů a zmlátit ženu. (Budinský, 2008, str. 53 – 55)

Lidé trpící alkoholismem se musí vyhnout alkoholu v jakékoliv podobě. Pokud jim už na to nestačí vlastní vůle, je potřeba, aby jim společnost pomohla. A protože se jedná o nemoc, je zapotřebí pacienta léčit. (Budinský, 2008, str. 53 – 55) Slovo alkoholik je nejen

pro samotného člověka, který pije přes míru, ale i pro jeho blízké tabu. Toto slovo je totiž poznamenané hanbou a pocity viny, tudíž se ho nikdo neodvážá vyslovit po celé roky. (Ühlinger a Tschui, 2009, str. 13)

1.1.2 Teorie vzniku závislosti

Člověk pije, aby dosáhl příjemných účinků z požití alkoholu. Ve smyslu teorie učení je pití zpevňováno např. redukcí úzkosti. Alkohol má však i jiné účinky. Příjemné emoce vyvolává např. jen u osob, jež jsou v tenzi, a pokud konzumují malé dávky. Navíc je pak u člověka účinek alkoholu značně ovlivněn i okolností, že očekává jeho určité specifické účinky. (Skála, 1986, str. 11)

Osoby náchylné k závislosti budou ti, u kterých alkohol vyvolává obzvlášť silný pocit rozjařenosti, nebo jednotlivci, na které má alkohol normalizující vliv. (Skála, 1986, str. 11) Závislost na alkoholu obnáší velké riziko. Čím dříve s alkoholem začnete, tím je vznik závislosti snadnější. Tato závislost má dvě složky a to složku fyzickou a složku psychickou. (Kolektiv autorů, 2007, str. 141)

1.1.3 Závislost a genetika

Studie, které byly provedeny na dvojčatech, nám ukázaly, že jednovaječná dvojčata, která nesou stejný genetický materiál, si jsou více podobná v tom, zda se u nich závislost na alkoholu vytvoří, než dvojčata dvojevaječná. Genetické vlivy samotné zvyšují riziko vzniku závislosti na alkoholu čtyřikrát, což rozhodně není málo. To ale neznamená, že pokud jsou rodiče závislí, že děti budou také. Podle amerických zdrojů nevznikne závislost na alkoholu u více než poloviny těchto dětí. Avšak nepřítomnost alkoholismu u rodičů automaticky neznamená, že se závislost nevytvoří u dětí. Pokud se však u rodičů vyskytl problém s alkoholem, měli by se alkoholu úplně vyhnout v dětství, dospívání i mladší dospělosti, protože závislost by u nich mohla vzniknout rychle a to i v časném věku. Raději by se měli vyhýbat alkoholu i jako dospělí, měli by odmítat ilegální drogy, poněvadž i na nich by mohla vzniknout rychlá závislost. Pokud se problémy s alkoholem objeví, je třeba začít s léčbou. Čím dříve s ní začneme, tím je léčba snazší, více účinná a bezpečnější. Otázka dědičnosti je však u závislosti komplikovaná. (Nešpor, 2006, str. 12 – 13)

Od rodičů dědíme různé dispozice, které se mohou projevit a nemusí. Vše záleží na prostředí a způsobu života, avšak spoléhat pouze na svou odolnost proti alkoholu je velmi riskantní. Prostedí má často mnohem větší vliv na jedince než genetika samotná. Hodně záleží i na tom, v jaké rodině člověk vyrůstá a s jakými modely a vzory se setkává a samozřejmě celková psychická a fyzická odolnost jedince. Každý své problémy řeší jinak, někdo bohužel alkoholem, který umí být dosti záludný a nebezpečný. (Nešpor, 2006, str. 12 – 13)

Mnoho dospívajících experimentují, zkoušejí nové věci a chování, aby sami zjistili, nebo ostatním dokázali, kdo vlastně jsou, co chtějí a co ne. Zkoušejí různé věci, aby si udělali jasno v tom, kým chtějí být a kým nikoliv. Experimenty s návykovými látkami nejsou ničím výjimečným, často jsou však lehké drogy mezistupněm k tvrdým drogám. Dospívající se snaží vše dělat pro to, aby patřil do skupiny, která je oblíbená a tak je schopen téměř všeho. Tyto látky nám nepřináší jen stavy euforie a blaha, což si jedinci často neuvědomují a nadměrně tyto látky zneužívají, aniž by si připustili skutečnost, že se jim jednoho dne může vše vymknout kontrole a stát se na látce závislým. (Hajný, 2001, str. 11)

1.1.4 Zneužívání alkoholu a jeho varovné signály

Ze začátku pije alkohol člověk jen pro jeho pozitivní účinky, jako jsou družnost, euforie, uvolnění. Opilost, i když jen lehká, mu dává určitý pocit pohody, která je však pouhou iluzí. Člověku připadá, že díky alkoholu je život krásný a zakrývá jím každodenní úzkosti a problémy a tím se dostává do udržovací fáze. V této fázi se zatím žádné zhoubné následky neprojeví, ale potřeba pít alkohol postupně vzrůstá. Tento stav trvá do doby, kdy jedinec navštíví doktora, ne aby mu pomohl léčit jeho úzkosti, ale symptomy způsobené nadměrným pitím. Návyk na pití nadále přetrvává, i když příčiny úzkosti již zmizely, avšak mezitím vznikla už závislost. V této fázi už člověk pije z toho důvodu, aby zmínil abstinční příznaky. (Ühlinger a Tschui, 2009, str. 19)

Typologie zneužívání alkoholu či závislosti podle Skály (1986, s. 11 – 12):

Typ alfa: nadměrné užívání alkoholu pro útěchu v souvislosti s vnitřními konflikty jednotlivce. Droga je záměrně zneužívána pijáky k odstranění úzkosti, deprese, snížení napětí, získání euforie či sblížení s jinými lidmi a to často za účelem sexu. Piják je v této fázi

schopen kontroly, závislost psychická ani somatická tedy dosud nenastala. Rizikem je rostoucí tolerance na alkohol, jeho frekventovanější užívání, úrazy a trestné činy.

Typ beta: příležitostné užití alkoholu jako víkendová droga či zvyklosti pijáků. Motivací je neodlišování se od ostatních a nebýt v izolaci. Rizikem může být zvýšení tolerance na alkohol a porušení dopravních předpisů.

Typ gama: jde už o alkoholovou závislost. Typickým znakem je porucha kontroly a nespolehlivost. Závislá si nemůže být nikdy jist tím, že pokud překročí určitou hranici alkoholu v krvi (0,5 – 0,6 ‰), nebude v alkoholu pokračovat až do intoxikace. Po intoxikaci je kratší či delší dobu schopen abstinovat, avšak tolerance i tak nadále stoupá. Jde především o psychickou závislost.

Typ delta: jde o déle trvající konzumaci alkoholických nápojů, kdy si jedinec udržuje trvalou hladinu alkoholu v krvi, nejde tedy přímo o intoxikaci. Rizikem je větší poškození jak tělesného (cirhóza jater), tak duševního zdraví (delirium tremens), než u předešlého typu.

Typ ypsilon: je podobný typu gama. Je u něj charakteristický epizodický abusus, který je často doprovázen dramatickým a vleklým průběhem. Jedinec prakticky ztrácí kontrolu. Typ ypsilon někdy doprovází larvovanou afektivní psychózu.

Všechny tyto typy závislosti na alkoholu se zdaleka nevyskytují jako čisté (gama a delta). U nás jsou nejčastěji léčeni pacienti na typ gama, méně často s typem delta.

Na abusus typu alfa a závislost typu gama se vztahují čtyři vývojová stadia, která byla popsána Jellinkem v roce 1952 a u nás jsou užívána od roku 1957:

- I. stadium – počáteční** (iniciální): alkohol již je drogou, kterou si jedinec předepisuje sám z důvodu potlačení nepříjemných pocitů, stavů, nebo aby se líp přiblížil lidem ve své společnosti a dosáhl tak příjemného stavu euforie. Dávky alkoholu se postupem času zvyšují a frekvence zneužívání alkoholu taktéž. Dochází k alkoholické subintoxikaci, ne k intoxikaci alkoholem.
- II. Stadium – varovné** (prodromální): alkoholová tolerance nadále stoupá. Nejdříve dochází k občasným, později ke stále častějším stavům opilosti, až k tzv. alkoholové intoxikaci. V této fázi výjimečně nacházíme okénka.
- III. Stadium – rozhodné** (kritické): stále roste tolerance, v této fázi už jsou však okénka charakteristickým znakem. Z důvodu nahromadění problémů, je častá krátkodobá či

dlouhodobá abstinence. Takto závislý jedinec začne vždycky znovu a znovu pít a to s přesvědčením, že má vše pod kontrolou. Touto fází dochází u alkoholika k obratu, který je rozhodující. Přichází změněná, snížená, poruchová až ztracená kontrola v pití. Tato změna je trvalá a vyvíjí se v krátkém časovém úseku od 6 do 12 měsíců. Od této chvíle už alkoholik nedokáže nikdy pít s mírou a je pro něj mnohem snazší abstinovat.

IV. Stadium – konečné (terminální) jeho výrazným znakem je snížení tolerance vůči alkoholu, což znamená, že se jedinec závislý na alkoholu opije mnohem rychleji a mnohem častěji než dříve, bohužel není výjimkou, že i při nevhodné příležitosti. Opilost jako taková trvá i několik dní, přičemž často začíná pít už od rána. V tomto stadiu se objevují příznaky alkoholických psychóz, deliria tremens aj. (Skála, 1986, s. 12 – 13)

1.2 Následky nadužívání alkoholu

Konzumace alkoholu u nás od dob předválečného Československa nezadržitelně stoupá. V roce 1999 jsme dosáhli zatím nejvyšší spotřeby alkoholu – 9,9 litru 100% alkoholu na jednoho obyvatele, přičemž v době předválečného Československa byla spotřeba asi třetinová. Zvláště otřesné je, že mezi konzumenty jsou i děti, které si jím způsobují i opilost. (Nešpor, 2001, str. 11)

Ve spotřebě piva na jednoho obyvatele se Česká republika nachází na prvním místě a celkově z hlediska alkoholu, žijeme v jedné z nejvíce nebezpečné části světa. Toto nadužívání alkoholu s sebou přináší i své slabé stránky, které si někteří nechtějí připustit a na problémové uživatele alkoholu se tak dívají s nepochopením. Ale co si sami neuvědomují je skutečnost, že něco takového se může stát i jim, nebo jejich blízkým. Lidí, kteří se s touto závislostí rozhodli bojovat, je třeba podporovat. Nejdůležitějším krokem ze všeho je si však problém uvědomit, začít ho řešit a snažit se vydržet. Čím dříve problém začnete řešit, tím dříve jej překonáte. A o tom, že se závislost na alkoholu překonat dá, není pochyb. (Nešpor, 2006, str. 79)

1.2.1 Negativní důsledky

Alkohol může nezodpovědnému uživateli způsobit škodu materiální, tak sociální. Má devastující účinek na celý organismus, zrychluje běh biologických hodin, čímž způsobuje stárnutí celého organismu. Jako většina toxických látek odčerpává velké množství fyzických i psychických sil. Konzumenti mají často problém se svou volní stránkou osobnosti, nedodržují sliby, jsou nespolehliví, což narušuje jejich přátelské i partnerské vztahy.

Silná závislost negativně ovlivňuje celou osobnost, jeho chování, morální i duševní složku. (Budinský, 2008, str. 49 – 50)

Důsledky alkoholu jsou velmi rozmanité a působí negativně na tělesné zdraví, duševní zdraví, vztahy k druhým lidem, finance, životní styl i práci. Na tělesné zdraví působí oslabením imunitního systému, tím se snižuje odolnost vůči nemocem, onemocnění jater, mozku a žaludku. Mnohem častěji se také mohou vyskytnout nádory v různých částech těla, u žen je vyšší riziko karcinomu prsu. Jedinci mají horší trávení, nedostatek vitamínů v těle, vysoký krevní tlak, cukrovku, epilepsii a také zvýšené riziko mozkové mrtvice. Pokud jsou dávky alkoholu čím dál více zvyšovány, začíná být ohroženo srdce, postižení centrálního a periferního nervového systému, roste riziko nádorů, kožních onemocnění, impotence, zvýšené riziko úrazů a dopravních nehod. Přináší i řadu dalších zdravotních problémů, v neposlední řadě i epileptické záchvaty.

U duševního zdraví je příznačné kolísání nálad, úzkost, žárlivost, kocoviny, bolesti hlavy, stavy úzkosti, nespavost. Dalšími projevy jsou okénka, poruchy paměti, děsivé sny, stavy smutku, nevolnost, malátnost, neupřímnost sám k sobě, nejistota, výčitky svědomí, těžko zvládnutelná touha po alkoholu, která se při pití alkoholu ještě zvětšuje, halucinace, nutkavé myšlenky na alkohol, vidiny, hlasy, pocity pronásledování, různé duševní poruchy a delirium tremens. Trpí větším rizikem impulzivního, ukvapeného jednání a agrese vůči sobě i druhým.

Postiženy jsou i vztahy s druhými lidmi a to kvůli hádkám v rodině, problémy se sousedy, výmluvám, vztahovému napětí, nedůvěře ze strany druhých lidí, kdy se člověk dostává do role černé ovce, protože vždy je to on, který je považován za toho špatného. Provází ho také pocity provinilosti oproti druhým lidem, nesoustavná výchova dětí, střídání zájmu a nezájmu o ně, zanedbávání rodiny, odcizení partnera, násilí v rodině, hromadění a neřešení problémů v mezilidských vztazích a vyšší riziko rozvodu. Lidé, kteří se nachází pod vlivem alkoholu, jsou více než ostatní druhými lidmi zneužíváni, napadáni, okrádáni a vydírání. Bývají velmi často osamělí. Jednání vůči druhým bývá velmi často nerozvážné a člověk ho pak lituje. Dopouštějí se více trestných činů a stávají se i jejich oběťmi, tím pádem roste i riziko soudů a vězení.

Po finanční stránce trpí lidé často ztrátami kvůli penězům vydaných za alkohol i za ušlý zisk, který souvisí s nižší pracovní výkonností, vyšší nemocností, výdaji za úrazy, krádežemi, požáry a nehodami, které se staly pod vlivem alkoholu.

Ve většině případů je životní styl závislých chudý, jelikož se většinou pořád dokola opakuje, že po příchodu z práce jdou do hospody a ženy jdou z práce domů, kde potají konzumují alkohol. Někdo přestane docházet i do práce, uzavírá se před světem, zanedbává péči o zevnějšek, hygienu a nemá dostatek peněz na věci, které by opravdu potřeboval. Celkově pití alkoholu přináší velké utrpení.

V práci roste riziko pracovních úrazů, pokles výkonnosti, častější pracovní neschopnost, mnohdy lidé vykonávají kvůli pití mnohem podřadnější práci, než na kterou mají kvalifikaci. K zakrývání pití si vybírají dovolenou, trpí pozdními příchody, absencemi, nižšími příjmy a oslabenou prestiží v zaměstnání. Při opakování těchto stavů se těžko hledá dobrá práce. Taktéž je zde riziko chybně provedených úkonů, zhoršení vztahů na pracovišti, výčitky, napětí ve vztazích a propuštění. (Nešpor, 2004, str. 15)

1.3 Organizace zabývající se alkoholismem

Anonymní alkoholici (AA) – vznikly v roce 1935 a vznikly mnohem dříve, než se objevily první terapeutické komunity a předtím, než se začaly při léčbě návykových onemocnění používat skupinové terapie. Zpočátku byli nepochopeni ze strany veřejnosti, nicméně předběhli svou dobu. (Nešpor 2000, str. 100)

Anonymní alkoholici je společenství mužů a žen, kteří navzájem sdílejí své zkušenosti, naději a sílu ve víře, že dovedou vyřešit svůj společný problém a pomoci k uzdravení z alkoholismu.

Jejich jediným požadavkem pro členství v Anonymních alkoholících, je přestat s pitím. Neplatí se u nich žádné povinné poplatky ani vstupné, jsou soběstační díky vlastním dobrovolným příspěvkům.

Nejsou spojeni s žádnou sektou, církví, politickou organizací ani žádnou jinou institucí. Jejich prvotním cílem je zůstat střízlivý a pomoc ostatním alkoholikům střízlivosti dosáhnout. (Anonymní alkoholici.cz © 2011 – 2013)

1.3.1 Organizace, které vznikly po vzoru Anonymních alkoholiků

Al-Anon – organizace, která vznikla pro manžely, manželky, partnery, partnerky závislých na alkoholu

Alateen – organizace pro dospívající děti z rodin, kde se vyskytuje alkoholová závislost.

Parents Anonymous – organizace pro rodiče, jejichž děti jsou alkoholově závislé.

Základní pravidla při setkání AA či jiných sesterských organizací – volený předseda zahajuje, končí a řídí setkání, respektuje se anonymita zúčastněných, oslovují se zásadně křestními jmény, pokud někdo začne hovořit, řekne své jméno a to, že je alkoholik. Kdo mluví, neměl by být nikým přerušován, ani by se mu neměly klást otázky a pokud je zde někdo pod vlivem alkoholu, může se účastnit, ale nesmí mluvit. (Nešpor, 2000, str. 100 - 102)

2 ALKOHOLISMUS V RODINĚ

Rodina se z lidského páru stává až narozením prvního dítěte, což je rozdíl od domácnosti, kterou mohou tvořit lidé žijící v páru opačného, ale i stejného pohlaví. Pro rodinu je pokrevní svazek definující vlastností a rodičovství konstituuje rodinu. (Možný, 2002, str. 17)

O rodinném soužití mluvíme tehdy, pokud dítě uspokojuje psychické potřeby rodičů a rodič uspokojuje potřeby dítěte. Jde tedy o vzájemnost potřeb a jejich uspokojování s podmínkou, že dítě svým rodičům v psychologickém slova smyslu patří a tedy jej přijali za své a na jeho osudu jsou životně angažovaní. (Matějček, 1992, str. 29) V každé kultuře bez výjimky se koná výchova dítěte, která má za cíl připravit dítě na život v určitém kulturním prostředí. V podstatě jde o sociální učení, kdy se dítě uvádí do života pomocí rodinné výchovy a je primárně socializováno. (Nakonečný, 1997, str. 45)

Každé dítě má několik základních duševních potřeb, které musí být dostatečně uspokojovány, aby se dítě vyvíjelo ve zdravou osobnost, která je sama sobě i svému okolí k užitku a ne ke škodě. Mezi tyto potřeby patří potřeba životní jistoty, která hraje zásadní roli v důvěře či nedůvěře v lidský svět. Dítě musí znát svou pozici v rodině a uvědomovat si vlastní hodnoty a rodina by mu v tom měla být nápomocná. (Matějček a Dytrych, 2002, str. 30 – 31) Vlivy na dítě v rodině, v které vyrůstá, jsou často mnohem důležitější než dědičnost. V rodině existuje mnoho rizikových činitelů, které ovlivňují život dítěte. (Nešpor, 2001, str. 46)

Rodina a celková koncepce celého systému, se opírá o několik jednoduchých principů. Těmito prvky systému nejsou jen jednotliví lidé, ale lidé ve vzájemných interakcích a vztazích. Mluvíme tedy o síti vztahů. Rodinu nelze poznat pouze na základě znalosti jednotlivců, protože chování jednoho člena ovlivňuje všechny ostatní. Rodinný systém má své subsystemy, které jsou v rodině nejčastěji dány generační příslušností, pohlavím, postavením v hierarchii moci, povahovými charakteristikami nebo specifickými zátěžemi, které vnášejí do rodiny jednotliví členové. Porucha v jedné části, v jednom subsystému, se projeví v celkové funkci celku. Jestliže se něco stane jednomu členovi rodiny, nebo jeden z rodičů podlehne závislosti na alkoholu, nemůže být stále tou stejnou rodinou. (Matějček, 1992, str. 34)

Vývoj vztahů dítěte k rodičům se vyvíjí následovně:

1. Dítě je na rodičích závislé ve všem důležitém.
2. V období dospívání mladý člověk své rodiče často podceňuje a bouří se proti nim. Občas má zbytečné pochyby o jejich názorech a věcech, které oni považují za prioritní.
3. K opravdové dospělosti patří schopnost vidět své rodiče s jejich klady i zápory. Jedině tak by měl člověk od nich převzít to dobré a zároveň mít vlastní názor a vlastní životní role. (Nešpor, Pernicová a Csémy, 1999, s. 81)

2.1 Závislost a rodina

Na úrovni rodiny je možné vysledovat řadu rizikových, ale i ochranných činitelů. Rodina se tedy může jak přímo, tak i nepřímo podílet na vzniku a rozvoji závislosti u některého člena, ale stejně dobře může rozvoji závislosti předcházet či pomoci při překonávání tohoto návykového problému. (Nešpor, 2000, str. 79) Některé problémy rodičů ztěžují a komplikují výchovu jejich dětí a to včetně prevence problémů s návykovými látkami. Pokud se rodiče sami dokážou vyrovnat se svými problémy, pomáhají tím nejen sobě, ale i svým dětem. (Nešpor, 2001, str. 55)

Vztah k mateřské postavě je pro malé dítě tím nejdůležitějším. Jak jde čas, tak i ostatní členové rodiny i lidé mimo rodinu, včetně vrstevníků, mají pro dítě větší významnost. Kvalita ve vztazích by měla být mnohem důležitější než jejich kvantita. Pokud můžete pomoci dětem, aby si našly dobrou vrstevnickou skupinu, anebo zlepšit jejich rodinné vztahy, uděláte pro ně velmi mnoho. (Nešpor, Pernicová a Csémy, 1999, s. 45)

I přes velmi velkou spojitost mezi fyzickým zanedbáváním dětí a užíváním drog u jejich rodičů platí, že drogy působí negativně na vytváření pevných emocionálních vztahů k rodičům. (Kerwin, 2005 cit. podle Bernardová, 2011, str. 19) Pevné citové vazby přinejmenším jednoho z rodičů, mají pro výchovu a rozvoj kojenců a malých dětí hlavní význam. (Bowlby, 1969 cit. podle Bernardová, 2011, str. 19)

2.1.1 Rizikové faktory na úrovni rodiny

1. Pokud se vyskytne u rodičů jakákoliv neléčená a návyková choroba, zvyšuje se tím riziko vzniku jakékoliv návykové choroby u dětí. Není tedy pravidlem, že děti závislých na alkoholu se stávají samy častěji závislými na alkoholu, ale i to, že tyto děti jsou častěji ohroženy závislostí i na jiných návykových látkách. U rodičů patologických hráčů jsou děti ohroženy podobně různými návykovými nemocemi.
2. Nejsou jasně vymezená pravidla týkající se vychovávání dítěte.
3. Na dítě nemají dostatek času především v raném dětství, málo o něj pečují, dostatečně na něj nedohlíží a dítě nemá vybudované dostatečné citové vazby.
4. Nepravidelná a přehnaná přísnost, týrání, nepřiměřené fyzické násilí na dítě, sexuální zneužívání dítěte.
5. Souhlas s pitím alkoholu a užíváním jiných návykových látek.
6. Podceňování dítěte a malá očekávání od něj.
7. Duševní a společenské fungování rodičů je narušeno, rodiče jsou často osamělí, vůči širšímu okolí nepřátelští a lhostejní.
8. U rodičů se často vyskytuje vážná duševní choroba.
9. Hmotné podmínky rodiny jsou velmi těžké.
10. Rodina je dysfunkční, výchova probíhá jen jedním rodičem, který situaci často nemusí zvládnout.
11. Rodina se často stěhuje.
12. Dítě žije bez rodiny a bez pořádného domova.
13. Manžel (ka) nebo jiný blízký člověk závislého fungují jako umožňovač, tj. usnadňují a chrání závislého před následky jeho návykového chování. (Nešpor, 2000, str. 79 – 80)

Prevence by měla začínat v nejtětlejším věku, tedy od narození a neměla by se týkat jen problémů drog, ale především ke zdravému vztahu k sobě samému, okolí a životu vůbec. Nejdůležitější je, v jakém vyrůstá dítě prostředí. Jestliže vyrůstá v prostředí plném lásky, je milováno a akceptováno, může se svobodně projevit, přičemž má pevně stanovené mantinely, členové rodiny se respektují a komunikují spolu i o problémech, je více

než pravděpodobné, že takové dítě se bude umět vyrovnávat s problémy. (Kolektiv autorů, 2007, str. 63)

2.2 Problémy s alkoholem u rodičů

Riziková dospělí nejsou rizikovými jen pro druhé lidi, ale i pro sebe samotné. Soužití s takovými lidmi je velmi komplikované a není vzácností, že před nimi musíme děti ochraňovat a to i za cenu odebrání z rodiny. Lidé, kteří byli postiženi psychickou deprivací v období dětství, často vyrůstají v osobnosti ochuzené v citové oblasti. Nejsou schopni dobře lásku ani dávat, ani přijímat a existuje zde jisté riziko, že děti vychovávané bez lásky budou nelásku předávat z generace na generaci. (Matějček, 1994, str. 23 – 26)

Pokud má rodič problém s alkoholem, je pro něj vhodné, aby se šel zavčas léčit a začal s abstinencí. Děti by měl před jakoukoliv návykovou látkou a alkoholem varovat, jelikož pro ně představuje mnohem větší riziko vzniku závislosti než pro jeho vrstevníky. Alkoholismus by měl dětem vysvětlit jako nemoc. Pokud jeden z rodičů přestává kvůli závislosti fungovat, je možné ho dočasně zastoupit jiným členem rodiny jako je strýček, teta, babička, děda. Důležité je, aby dítě k této zastupující osobě chovalo dobrý citový vztah. Sebevědomí u dětí z rodin, kde se nachází problém s alkoholem či jinou návykovou látkou je potřeba obzvlášť posilovat a snažit se neustále nacházet důvody, proč děti chválit a povzbuzovat. Dítě by mělo mít možnost věnovat se činností, které odpovídají jeho věku. Velmi důležité je pro děti vytvořit předvídatelné a bezpečné prostředí.

Co je však pro děti nevhodné, pokud má rodič problém s alkoholem je učit kontrolovanému pití či pití s mírou, jelikož závislost u dětí se rozvíjí mnohem rychleji než v dospělosti. Dalším důležitým aspektem je nevyvolávání v dětech pocit viny za to, že rodič pije. Nepřipisovat vinu dítěti za alkoholismus kvůli tomu, že zlobí nebo neprospívá. Tyto pocity viny by mohly nadále dítě pronásledovat i v dospělosti a celkově mu komplikovat život. Děti by se neměly používat k tomu, aby přemlouvaly rodiče, ať nepijí, což bývá nad síly dětí a jejich předvídatelné selhání v tomto případě ohrožuje jejich zdravé sebevědomí. Také by neměly být děti přetěžovány a neměly bychom po nich chtít, aby zastaly všechno, co má dělat selhávající rodič a předčasně je formovat do role dospělých, což ohrožuje jejich zdravý vývoj. Bezpečnost dětí v rodinách, kde mají rodiče problém s alkoholem, se nevy-

plácí, je zde vyšší riziko sexuálního zneužití, týrání a zanedbávání. (Nešpor, 2001, str. 58 – 59)

Alkoholismus otce v rodině se promítá do života rodiny a působí tak i na psychický i sociální vývoj jedince. Stoupající závislost otce na alkoholu se projevuje horším prospěchem dětí. Často se v rodinách těžkých alkoholiků vyskytují děti s nižší inteligencí a matky s nižší životní úrovní a příjmy. Většina těchto rodin však funguje přijatelně a snaží se zachovat rodinnou integritu. (Skála, 1986, str. 35 – 36)

3 DOSPĚLÉ DĚTI ALKOHOLIKŮ

Kdy dítě přestává být dítětem? Pokud žije v alkoholickém prostředí. Určitě jste vypadali a byli oblékáni jako dítě, ostatní lidé ve vás taky viděli dítě, ovšem pokud se k vám přiblížili blíže, nemohli si nevšimnout smutku ve vašich očích a ustaraného čela. Ačkoliv jste se hodně chovali jako dítě, nikdy jste ve skutečnosti nedováděli a neveselili se jako ostatní děti a spíše jste se jen zúčastňovali jejich veselí. Nikdy jste nebyli tak spontánní jako ostatní děti a bohužel nikdo si toho vlastně nevšiml a neporozuměl vám.

Ve skutečnosti jste se však jako dítě necítili, ať už vás druzí vnímali jakkoliv. Nikdy jste neměli ani ponětí o tom, jaké pocity by dítě mělo mít. Každé dítě by mělo být bezstarostné, nezbedné, hravé a přitom by mělo přijímat lásku upřímně a snadno. Děti v alkoholických domácnostech často na sebe berou role, kterými je ostatní vnímají. Společným znakem všech dětí alkoholiků je jejich nízké sebehodnocení, jelikož jim chybí rodičovská vřelost. (Woititzová, 1998, str. 18, 25 – 26)

Děti, které žijí v alkoholické domácnosti, nebývají příliš mluvny. Doma se naučily mlčet ve vlastním zájmu, aby neměly problémy, a své pocity si nechávají jen pro sebe. Spontánně mluvit o jejich trápení mimo domov se bojí a chtějí být loajální k rodičům. Pokud je matka alkoholička nebo pokud pijí oba rodiče, často musí dítě plnit úkoly, které neodpovídají jeho věku. Děti alkoholika nemají nárok na bezstarostnost, která je tak typická pro dětství a ví, že jediný na koho se mohou spolehnout, jsou oni sami. Tyto děti žijí neustále v nedůvěře a ve střehu, protože kdokoliv může dojít ke katastrofě. Postupem času se však obrní a uzavírají se do sebe. V dnešní době mají děti možnost pomoc od odborníků. ((Ühlinger a Tschui, 2009, str. 71)

3.1 Typické reakce dětí na závislost u rodičů

Rodinný hrdina – nejčastěji jím bývá nejstarší sourozenec, který přebírá nároky za problémového rodiče. Přirozeně to však překračuje jeho možnosti, zejména v tom případě, pokud by měl rodiče přesvědčovat, aby se polepšil. V dospělosti je možné, že takové dítě bude trpět pocity méněcennosti a nedostačivosti, i když se po vnější stránce může zdát úspěšné. Často bývá ohroženo nezdrženlivým vztahem k práci. Při léčbě dítěte bychom ho neměli dělat odpovědným za problémy dospělých, ale nechat ho věnovat se činností, které odpovídají jeho věku.

Ztracené dítě – uniká do fantazií a svého vnitřního světa, bývá uzavřené a málo komunikativní. Důležité je, aby se děti naučily oceňovat vnější a svět a život v něm a věnovat jim pozornost při překonávání problému v rodině.

Klaun – snaží se od problémů odpoutat pozornost tím, že vyvolává veselí a jeho heslem je – lepší je se smát než se hádat a prát. Podstatou je překonat problémy způsobené návykovou látkou a jeho šaškování dále neposilovat. Měli bychom najít vhodné způsoby jak pomoci dítěti se projevit a posilovat jeho zdravé sebevědomí.

Černá ovce - výrazně na sebe upozorňuje zlobením, delikvencí, a tím odvádí pozornost od problémů dospělých. I v tomto případě je prioritní překonat návykový problém a neposilovat nevhodné chování, stanovit hranice a posilovat sebevědomí dítěte. (Wegscheiderová – Cruseová, 1989 cit. podle Nešpor, 2000, str. 83 – 84)

3.2 Charakteristika dospělých dětí alkoholiků

1. *Dospělé děti alkoholiků si nejsou jisty tím, jaké chování je normální.*
2. *Dospělé děti alkoholiků mají těžkosti při dotahování úkolů do konce.*
3. *Dospělé děti alkoholiků lžou v situacích, kdy by bylo stejně snadné říci pravdu.*
4. *Dospělé děti alkoholiků posuzují samy sebe bez slitování.*
5. *Dospělé děti alkoholiků mají problém se bavit.*
6. *Dospělé děti alkoholiků berou samy sebe velice vážně.*
7. *Dospělé děti alkoholiků mají problém s důvěrnými vztahy.*
8. *Dospělé děti alkoholiků reagují nepřiměřeně na změny, které nemohou ovlivnit.*
9. *Dospělé děti alkoholiků neustále hledají a vyžadují pochvalu a ujištění.*
10. *Dospělé děti alkoholiků obvykle cítí, že jsou jiné než ostatní lidé.*
11. *Dospělé děti alkoholiků jsou buď mimořádně odpovědné, nebo mimořádně nezodpovědné.*
12. *Dospělé děti alkoholiků jsou extrémně loajální, a to i tehdy, když vidí, že jejich loajalita je nezasloužená.*

13. Dospělé děti alkoholiků jsou impulzivní. Mají sklon nechat se vtáhnout do průběhu nějaké události, aniž by vážně uvažovaly o jiných alternativách chování nebo o možných důsledcích. Tato impulzivnost pak vede k vnitřnímu chaosu, k averzi vůči vlastní osobě a ke ztrátě kontroly nad svým prostředím. Kromě toho musí vynakládat velké úsilí, aby věci daly zase do pořádku. (Woititzová, 1998, str. 21)

Všechny děti alkoholiků vyrůstají v podobném prostředí a obsazení rolí v domácnosti se různí. Rozdíly jsou spíše v reakcích na prožitky, než v prožitcích samotných. (Woititzová, 1998, str. 27)

Děti alkoholiků neví jaké chování je normální, jelikož jejich život se pohyboval někde v rozmezí bizarnosti a šílenosti. To, co ostatní považují za zcela běžné, pro ně tedy běžným není. Neví jak se v určitých situacích chovat a aby nevypadaly hloupě, tak se snaží chovat jako všichni ostatní, ale chybí jim zdravé základy, díky nim by mohly rozhodovat o tom, co normální je a co není. Mají problémy s dotahováním úkolů, protože jim za vzor byli rodiče, kteří jim neustále něco slibovali, ale vždycky to zůstalo jen u toho slibu a lži. Tyto děti byly velice často v dětství kritizovány a neustále měly pocit, že se nedovedou zavděčit a měly pocit, že jsou příčinou všech problémů a že za všechno mohou oni. Jako dítě cokoliv udělali, nebylo pro rodiče dost dobré. Dospělé děti alkoholiků prahnou po zdravých důvěrných vztazích, je to však pro ně velmi těžké. Jejich zkušenost z dětství je totiž velmi rozporuplná, jeden den se tak cítí milovány a další den odmítány a trpí strachem z opuštění. Děti alkoholiků na sebe buď naloží hromadu věcí, které se snaží zvládnout a těšit tím své rodiče, anebo naopak usoudí, že to stejně nemá cenu dělat a nedělají nic. (Woititzová, 1998, str. 48 - 80)

Vzpomínky na dětství jsou u většiny dospělých lidí pěkné, krásné, spokojené, šťastné, báječné. Málokdo si z dětství vybaví nepříjemné pocity a je to dáno tím, že nemilé věci mnohem rychleji a důkladněji zapomínáme než ty hezké, milé a povznášející. Chráníme tak své duševní zdraví alespoň v pohledu na svůj dosavadní život. (Matějček a Dytrych, 2002, str. 116) Avšak vzpomínky dětí alkoholiků nejsou vždy jen pozitivní, i když záleží i na osobnosti. Nikdy si totiž nebyly jisti při příchodu domů tím, jestli bude všechno v pořádku. Nevěděly, co je doma bude čekat, a i když se doma věci zhatily nesčetněkrát, nikdy nebyly na situaci připraveny. I když jejich rodič byl alkoholikem, jednou za čas byl

pro ně rodičem milujícím a laskavým a jejich blízcí neustále chtěli uvěřit tomu, že takoví budou už napořád.

Pokud byl otec alkoholik, často nepřišel domů nebo přišel ve stavu, kdy se začal s matkou prát a hádat, nadával a na veškeré sliby zapomněl. Jestli byla matka alkoholička, otec ze začátku dělal práci za ni, postupem času však přišla rezignace a děti začaly plnit matčinu funkci. Naučily se poměrně brzo vařit, prát, uklízet, nakupovat a starat se o mladší sourozence. Stává se, že dítě se stane matkou své matky, tudíž dítě se stará o matku s tak se role naprosto přehodí. Jakmile nastalo období střízlivosti, matka se snažila všechno vynahrázovat, co v období pití způsobila. Snažila se udržovat domácnost v pořádku a děti tomu jen přihlížely. Jestliže byli na alkoholu závislí oba rodiče, stal se domov pro děti peklem, nic se nedalo dopředu předvídat. (Woitzová, 1998, str. 27 – 29)

Deformace rolí v rodině je způsobena procesem, při němž se rodina přizpůsobovala drogovému problému. Kladl se důraz na potřeby postiženého a zároveň na snahu udržet rodinu jako takovou. Tyto potřeby však byly ve vzájemném protikladu a představovaly zdroj konfliktu. Stále trvajícím nápor problémů spojených s užíváním návykové látky, neustále podkopával pokusy o rodinnou stabilitu. (Barnardová, 2011, str. 47)

Jasným signálem toho, že vývoj neprobíhá tak, jak by měl, jsou situace, kdy si matka opakovaně stěžuje své nezletilé dceři na manžela a nachází v ní spřízněnou duši na sdílení jejich trpkých pocitů. Dceru zpočátku samozřejmě matčina přízeň těší, ale toto děvče je stále ještě dítětem, které je emočně nepřipravené na mnohé problémy. Rozumem všemu rozumí, ale její srdce je ještě nezralé, zranitelné a lehce zneužitelné. (Hajný, 2001, str. 29)

Jak ale pomoci dětem alkoholiků v překonání jejich minulosti s rodičem alkoholikem? Alkoholismus je nemoc, ta se léčit dá, avšak vypořádání se dítěte s minulostí a špatnými vzpomínkami není nic jednoduchého. Alkoholismus rodiče dítěte ovlivnily v jeho pocitech vůči němu samému, postojích, chování. Cílem uzdravení se dítěte alkoholika je překonání stránek v jeho minulosti, které mu působí potíže a naučit se, jak na ně jít lépe. (Woitzová, 1998, str. 165)

O alkoholismu obecně a o lidech závislých na alkoholu se mluví často. Bylo toho o nich napsáno spousta a lidé se snaží nalézat způsoby jak jim pomoci se vyléčit. Jsou pro ně zřízeny organizace, které se jim snaží pomáhat. Ovšem velmi často se zapomíná na rodinu, z které alkoholik pochází, a kterou svou závislostí narušil. Lidé, kteří mu byli nejbližší a snažili se mu se závislostí pomoci, trpěli nejvíce. V České republice bohužel zatím není

dostatek institucí, které by se věnovaly rodinám alkoholiků, na čemž by se určitě mělo pracovat, jelikož počet lidí závislých na alkoholu neustále stoupá. (Woititzová, 1998, str. 17)

3.2.1 Organizace Dospělé děti alkoholiků

Pro dospělé, kteří kdysi byli sami dětmi alkoholiků, existují svépomocné skupiny. Ty, které v mládí hluboce poznamenal alkoholismus rodičů, si nesou celým svým životem jeho následky, které se jim ne vždy podaří překonat. Hodně dětí alkoholiků si vytváří něco jako krunýř, aby příliš netrpěly, ale právě tento krunýř jim v dospělosti zabraňuje navozování vztahů a to především v milostné oblasti. ((Ühlinger a Tschui, 2009, str. 72)

Dospělé děti alkoholiků (DDA) pochází z anglického Adult Children of Alcoholics (ACA/ACoA) je uzdravovacím programem pro dospělé, jejichž životy byly postiženy vyrůstáním v alkoholické či jinak dysfunkční rodině. Vychází z organizace Anonymní Alkoholici, přičemž používá jejich upravenou verzi Dvanácti kroků a Dvanácti tradic. Jedinou podmínkou členství je touha vyléčit se z následků vyrůstání v alkoholické nebo jinak dysfunkční rodině. V roce 2012 v Praze začalo probíhat poprvé sezení dospělých dětí alkoholiků v českém jazyce. (dda.euweb.cz 2012)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

V praktické části mé bakalářské práce jsem si jako první stanovila cíl výzkumu, vytyčila jsem si výzkumný problém, hlavní a dílčí výzkumné otázky. Vybrala jsem si vhodnou výzkumnou strategii a techniku sběru dat. Kritéria pro výběr výzkumného vzorku byly rovněž důležitá. Dále jsem popsala realizaci výzkumu, kterému následovala analýza a interpretace dat. V závěru jsem komplexně shrnula výsledky mého výzkumu.

4.1 Cíl výzkumu

Cílem předkládaného výzkumu bylo zmapování zkušeností dospělých dětí, se soužitím s rodičem alkoholikem, a jejich přesah do současného života respondentů.

4.2 Výzkumný problém a výzkumné otázky

Výzkumným problémem je zmapování zkušeností dospělých dětí, které žily s rodičem alkoholikem a jejich přesah do současného života.

Hlavní výzkumná otázka zní: Jak ovlivní dětství prožité s rodičem alkoholikem jedince v jeho současném životě?

Výzkumné otázky jsou jádrem všech výzkumných projektů. Mají za úkol plnit dvě základní funkce a to vedení výzkumu tak, aby jeho výsledky byly v souladu s vytyčenými cíly a směřovat nás, jak výzkum vést. Výzkumné otázky musí být v souladu jak se stanovenými cíly, tak s výzkumným problémem. (Švaříček a Šed'ová, 2007, str. 69) Pro lepší orientaci jsem si rozdělila dílčí výzkumné otázky do dvou oblastí a to:

1. Jak by respondenti zmapovali dětství a rodinnou situaci života dětí alkoholiků?
2. Jak popisují respondenti jejich současný život, jejich vztah k alkoholu a vztah s rodičem alkoholikem?

4.3 Volba strategie výzkumu a výzkumných metod

Na základě metodologického pravidla, podle něhož je třeba přesně definovat výzkumný problém společně se základní výzkumnou otázkou a následně jim hledat na míru vhodnou výzkumnou metodu, jsem se rozhodla pro kvalitativní výzkumnou strategii. (Švaříček a Šed'ová,

2007, str. 22) Vzhledem k citlivosti mého výzkumného problému považuji výběr kvalitativního výzkumu za velmi vhodný. Správné rozhodnutí o metodách obsahuje ve fázi generování výzkumného projektu tři klíčové body, kterými jsou rozhodnutí o vzorku, výběr metod sběru dat a zajištění vstupu do terénu. (Švaříček a Šedřová, 2007, str. 72)

4.3.1 Výběr výzkumného vzorku

Pro šetření byl zvolen výzkum u čtyř jedinců, kteří jsou dospělými dětmi alkoholiků, ve věku od 21 do 24 let. Na základě stanovených kritérií, bylo snahou vybrat dospělé děti, které vyrůstaly s rodičem alkoholikem. K výběru respondentů byl použit způsob přímého oslovení, kdy jsem se rozhodla obrátit na lidi z mého okolí, o kterých jsem věděla, že jejich rodiče měli či mají problémy s alkoholem. Jde o čtyři ženy, jejichž jména neuvádím z důvodu anonymity. Uvědomuji si, že v souboru chybí mužská složka a tudíž můžeme nahlédnout do problematiky jen z ženského pohledu, ale bohužel mi žádný muž (DDA) nechtěl rozhovor poskytnout. Mohu se jen domnívat, z jakého důvodu mi rozhovor nechtěli poskytnout, zda jim toto téma přišlo natolik citlivé, že se o něm nechtěli bavit či z jiného důvodu jim vlastního. Dotazované ženy vyrůstaly ve třech případech s otcem-alkoholikem a v jednom případě s matkou alkoholičkou, což mi poskytuje náhled do obou prostředí. To, že se častěji u dotazovaných vyskytoval otec-alkoholik, lze přikládat i výzkumům, které se provádí po celém světě, a které dochází k závěru, že muži užívají alkohol častěji a ve větším množství než ženy. Přičemž rozdíly ve vzorcích užívání alkoholu mezi pohlavími jsou dány psychosociálními a biologickými faktory. (Wilsnack cit. podle adiktologie.cz © 2000)

Tímto výzkumem bych nechtěla nic generalizovat, jelikož si myslím, že vzorek není dostatečně obsáhlý, abych jej mohla uplatnit na všechny dospělé děti alkoholiky, a tím cokoliv zevšeobecnit.

4.3.2 Výběr metody sběru dat

V rámci kvalitativního výzkumu jsem použila metodu polostrukturovaných rozhovorů na počtu respondentů, který byl redukován. Výzkumná metoda tedy vychází z dopředu připraveného počtu otázek a témat. Metoda rozhovoru patří mezi ty obtížnější, o to však je ale účinnější ke sběru dat v kvalitativním výzkumu. Hlubkový rozhovor nám

umožňuje zachytit výpovědi respondentů a jejich slova v jejich přirozené podobě, což je jeden z hlavních principů kvalitativního výzkumu. (Švaříček a Šedřová, 2007, str. 160)

4.3.3 Zajištění vstupu do terénu

Všechny čtyři rozhovory byly provedeny přes internetovou aplikaci Skype, přes kterou jsem s respondenty komunikovala pomocí videohovoru. Tuto formu rozhovorů jsem byla nucena provést z důvodu velké vzdálenosti respondentů. Avšak na druhou stranu, respondenti byly ve svém vlastním prostředí a nebyli ničím jiným rozptylováni. Při realizaci výzkumu jsem se řídila etickými zásadami výzkumníka a respondenty jsem předem obeznámila s účelem získávaných dat, při čemž ve třech ze čtyř případů souhlasili s nahráváním na záznamník mobilního telefonu, z kterého byly informace přepsány a použity k výzkumné analýze. V jednom případě jsem si rozhovor zaznamenávala přímo do programu MS Word v počítači. Respondenti byli ujištěni o anonymitě a o tom, že data, které do výzkumu poskytly, nebudou zneužita.

5 REALIZACE VÝZKUMU, ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Po prvotním sestavení otázek jsem provedla pilotní rozhovor s jednou dobrovolnicí a zjistila jsem drobné nedostatky v špatném pochopení některých otázek. Proto bylo u těchto otázek nutné jejich zjednodušení. Na základě těchto úprav jsem sestavila definitivní podobu otázek k rozhovoru (viz Příloha P I).

Jako další krok k provádění rozhovorů bylo domluvení se s respondenty na dni a čase, který by jim nejvíce vyhovoval pro realizaci rozhovoru. Vzhledem k tomu, že jde o anonymní sběr dat, jsou uváděna jen označení respondentů (R1 – R4), se kterými byl výzkum proveden.

Tabulka 1 Popis výzkumného vzorku

Respondent/ka	R1	R2	R3	R4
Pohlaví	Žena	Žena	Žena	Žena
Rok narození	1989	1991	1991	1990
Vzdělání	vysokoškolské	vysokoškolské	vysokoškolské	vysokoškolské

Zdroj: vlastní výzkum duben 2013

Postupně jsem se s respondenty domluvila na den a čas, seznámila je s etickými zásadami výzkumu a realizovala s nimi samotný rozhovor pomocí internetové aplikace Skype. Ve třech případech jsem si rozhovor nahrávala na záznamník v mobilním telefonu a v jednom případě respondent nesouhlasil s nahráváním, tudíž jsem si rozhovor zaznamenávala přímo do programu MS Word v počítači. Délka jednotlivých rozhovorů trvala od 10 do 26 minut. Poté jsem provedla doslovné transkripce nahrávek na několik textových stran (viz Příloha P II). Dalším krokem bylo zpracovat rozhovory. Jejich analýzu a interpretaci dat i se závěrečným shrnutím výzkumu uvádím následně.

<p>Dětství a rodinná situace</p>	<p>Vzpomínky</p>	<p>„oslavě narozenin, hlavně teda mých a jejích narozenin, na Vánoce“, „částečně dědičný“, „ted'ka to je tím, že není spokojený ve svém životě“, „jak měl 40. narozeniny“, „si jako kdyby uvědomil kolik mu je let, a že nějaké věci třeba nezvládl, anebo třeba, že ho nějaké věci stojí víc úsilí než ostatní lidi.“, „kvartální alkoholik“, „Jednou za tři měsíce se to opakovalo. A ono v podstatě i ted'ka to trvá, ale už v daleko menším měřítku.“</p> <p>„zamlklá, víc jsem plakávala“, „co nejvíc nebyť doma“, „ležel“, „jediné proč vstával, bylo to, že si šel dolů si na víno“, „pořád zatemněné okna“, „většinou spal a byl hrozně agresivní, když jsme na něho promluví“, „většinu času jsme strávily v mém pokoji aji s mamkou i se ségrou“, „Já jsem se za to styděla“, „já jsem byla třeba taťkovo zlatíčko“, „mi to ani třeba nepřišlo nějak špatné nebo tak“, „Až ted' jako s postupem času vidím jak to bylo špatný“, „mamka, co prostě vykládala, že se za něho stydí“, „smrděl alkoholem“, „když jsem šla domů ze školy, tak jsem měla strach, v jakém stavu bude mamka“, „nechala klíče v zámku a usnula“, „vystresovaná“, „obavu v sobě“, „pokud byla mamka v pořádku, tak jsem ji měla strašně ráda“, „jsem se doma snažila být co nejméně času“, „utíkala před stresy z domova“, „doma ta situace byla neúnosná“, „zážitky jsou spíš negativní“, „vyčítala mi, že za to, za její život, že si nikoho nenašla, žádného přítele můžu já a nadávala mi za nějaké věci“, „měla halucinace“, „chtěla si několikrát ublížit“, „chodila po bytě s noži a chtěla se podřezat“, „z rádia mluví hlasy a navádí ji k tomu, aby skočila z okna“, styděla jsem se za to, až časem jsem se trochu otevřela“, „jsem měla jakoby všechno na starosti“, „strašně vystresovaná,</p>
--	------------------	---

<p>Dětství a rodinná situace</p>	<p>Ekonomická situace</p>	<p><i>protože mám mladší ségru o deset roků a snažila jsem se ji jako kdyby od všeho uchránit“, „na starosti i finance“, „musela starat kde ten otec je“, „po škole přišla domů, všechno zkontrolovala“, „hledala kde má flašky“, „vylívala jsem mu to, kontrolovala jsem peníze, chodila jsem proňho do hospod“, „si musela vzít taxíka ze školy a jet pro ňho“, „ho odvézt na záchytku“, „když nepil, tak jsme se měli dobře“, „Třikrát tady tohle skončilo tím, že vlastně byl na záchytce a potom šel do léčby, třikrát byl v psychiatrické léčebně“, „on začínal doma, že jel a koupil si flašku, kterou si doma přelil třeba do petky“, „do hospod“, „jezdil taxíkem pryč a utratil spoustu peněz“, „mu pomáhala mamka“, „abstinenční příznaky ňák přešly, taaaak, měla pro něho léky“, „zjemnilo ta intenzita toho pití“, „není agresivní“, „starostlivý o to víc“, „se mnou trávil čas, než jenom mě vychovávat a když pil, tak jako měl potřebu mě vychovávat.“, „strašně opil a ztratil se mi v té Ostravě někde a já jsem ho tam hledala a pak najednou jako přišel domů a dovedl si tam ňákou kurvu“, „v nemocnici on skončil jednou, když měl silné abstáky“, „nejsem schopná se bavit o svých citech, o tom co já jako kdyby u toho cítím“, „úzkosti a svoje trápení z toho si vždycky nechávala pro sebe“</i></p> <p><i>„horší“, „byl napitý a naboural“, „museli platit odškodné té paní a byli jsme bez auta“, „uskromnit“, „přestal chodit do práce“, „mamka nepracovala a všechno co vydělal, taťka prochlatal“, „měli špatnou ekonomickou situaci“, „k nám chodila sociálka a byli jsme občas ají bez elektriky“, „v plném invalidním důchodu“, „ho zkrouhli na částečný“, „vyhodili z práce kvůli alkoholu“, „dřív jsem se jí snažila pomáhat fi-</i></p>
--	-------------------------------	--

<p>Dětství a rodinná situace</p>	<p>Vztahy</p> <p>Pomoc okolí</p>	<p>nančně“, „Trošku, vydělávají jako nadprůměr“, „jsme nikdy nebyli závislý na, jako kdyby na jeho příjmu“, „až tak nedotklo“, „dvakrát odejít ze zaměstnání“, „to potom ztížilo tu ekonomickou situaci, že když jako měl vysoký manažerský plat a najednou...“, „propil sto tisíc jako za týden“</p> <p>„my jsme se tak nějak jako semkly“, „nebraly taťku jako taťku“, „rozvedli se“, „zátěž“, „mamka se potom se ségrou odstěhovaly“, „Už jsem se na něj nedívala jako na taťku, ale starala jsem se o něj proto, že mi ho bylo líto, ale byl to přece můj taťka“, „odstěhovali jsme se k babičce“, „a ona se s ním rozvedla“, „teď žije mamka sama“, „mamka v pořádku, tak jsem s ní velmi ráda“, „vztahy jsou takové složité“, „na mě závislá“, „jak kdybychom si ty role matka – dcera prohodily“, „je nespolehlivá“, „jednu dobu to bylo jako hrozné mezi mnou a taťkou“, „že takový člověk jako mně nemá co vychovávat, takže, já jsem na něho byla strašně zlá odměřená a strašně zklamaná“, „mamka to tušila, že tohle někdy přijde“, „podepsalo na tom, že jsme fakt začali hlídat ty tři měsíce a jako dávali jsme si pozor co se děje no“, „babička, ta to nese těžce“, „dědeček je naštvaný“, „Rodiče od mamky samozřejmě jsou zlí a říkají mamce, že si ho neměla brát, normálně jsou ty vztahy v pohodě“</p> <p>„jsme hodně času trávily u nich“, „babička a vlastně mamka od mamky“, „kamarádi určitě se snažili nám nějak pomoci“, „odbornou pomoc jsme nevyhledaly“, „nás vzali k sobě babička“, „nám dávala jídlo a tak“, „Mamka od taťky to sváděla na mamku, že začal pít“, „mamka mu jako to nabízela, že někam s ním zajde a tak, ale že nešel, jestli šel třeba potom někdy, že až</p>
--	----------------------------------	---

<p>Dětství a rodinná situace</p>	<p>Závislost dnes</p>	<p><i>jsme se odstěhovali, to netuším.“, „mamka ta vyhledala“, „já jsem takový uzavřenej člověk a takový věci snad ani nikdo neví“, „snažili několikrát říct, jestli se nechce léčit nebo nějak pomoc“, „řekla, že vlastně žádný problém nemá“, „rodina snažili pomoc“, „chtěli, abych se přestěhovala“, „snažili domloutvat, snažili se jí pomoc, ale moc to nešlo“, „navštěvuje psychiatricku“, „dává jí akorát léky“, „nastoupila na ambulantní léčbu, s čím velmi rychle přestala“, „asi dvakrát byla na sezení anonymních alkoholiků“, „Na léčení jít nechce“, „Všichni podle ní na ni kašlou“, „Myslím si, že odborná pomoc je důležitá“, „a na lidi kolem alkoholika se tolik nehledí, spíš se zajímají jako přímo o něj“, „pomoc jsem nikdy nevyhledala“, „nad tím několikrát přemýšlela“, „ani s kamarády nemluvila“, „Vždycky jsem se jako měla vedle sebe nějakého chlapa, a ti to se mnou jako vždycky prožívali“, „samozřejmě moje kamarádky některé to věděly“, „babička mi nebyla schopná jako kdyby poskytnout nějakou podporu“, „mám na starosti já, že jsem se snažila ochránit aji tu mamku, aji tu ségru a všechno jako zachránit“, „byl třikrát v psychiatrické léčebně, dvakrát ukončil úspěšně“, „jinak do ambulantní léčby nechodí“, „Takže já jsem nikdy nevyhledala, jediné, kdy to bylo, bylo teda, když jsem byla s mým tatškou v té léčebně. Pak jsem chtěla chodit na terapii, ale nakonec já na to nemám asi moc čas“, „pomoc je samozřejmě důležitá“, „mamka je psycholog a pracuje se závislýma“</i></p> <p><i>„s tím nejde nic moc udělat, pokud ten člověk nechce“, „na vozíku k alkoholu nedostal“, „strašně dlouho pil, než se dostal do takové situace.“, „řekl, že nemá žádný problém“, „tatka před pěti lety zemřel“, „se nestýká-</i></p>
--	-----------------------	--

		<p>me“, „o něm vlastně nic nevím“, „má vždycky jako takové to období kdy pije a kdy nepije“, „přišla o několik zaměstnání“, „nabouraly se jí vztahy s okolím“, „dostala i epilepsii“, „několikrát v nemocnici kvůli alkoholu“, „pořád tvrdí, že problém nemá“, „intenzita je slabší“, „a mezitím není vůbec nic“, „jednou za tři měsíce tady to riziko jako pořád je“</p>
<p>Vliv alkoholu a vztah s rodičem v současnosti</p>	<p>Vztah k alkoholu</p> <p>Vztah</p>	<p>„mladší jsem úplně odmítala alkohol“, „partnera jsem se hodně zaměřovala na to, jak moc požívá alkohol“, „jsem viděla, že chodí každá druhý den napitý, tak v tom případě jsem to ukončovala ten vztah“, „Určitě negativní“, „moc nepiju“, „nemám to fakt ráda“, „nemohla bych třeba bydlet s někým, kdo prostě chodí se ožrat“, „přítele bych fakt takovýho nemohla mít“, „ne že bych byla úplně abstinent“, „dřív jsem vůbec nepila“, „dám si občas“, „ne že bych si tím snažila něco kompenzovat nebo řešila alkoholem nějaké problémy“, „jsem ráda, že momentálně přítel skoro nepije“, „si uvědomuju určité riziko alkoholu pro mě a nechci dopadnout jak mamka“, „piju, rok jsem abstinovala“, „když piju, tak piju pořádně a strašně často“, „loni, v tom od ledna do června jsem, já si to vůbec nepamatuju“, „mně to dělá občas strašný problém se opít“, „schopná toho vypít strašně moc“, „se necítím opilá a tak jako ani nevypadám“, „je mi trošku líp, ale třeba vůbec se mi netočí hlava, nechce se mi zvracet, nejsem jako, na mě nepoznáš, že jsem opilá“, „strašně jsem pila a teďka jsem zase začla pít“, „trošku kompenzuju, že nedokážu vypnout tu hlavu, tak si ji potřebuju zaplnit tím alkoholem“, „mamka mě hlídá jako, tam ty genetické předpoklady“, „riziko si uvědomuju a snažím se jako kdyby neutápět v tom svoje problémy“</p>

<p>Vliv alkoholu a vztah s rodičem v současnosti</p>	<p>s rodičem</p> <p>Pohled na rodiče</p>	<p>„se snažil tak nějak jako zlepšovat“, „studovala jsem na vysoké, takže jsem doma moc nebyla“, „byl takový zatrpklý a nechtěl vůbec komunikovat a nechtěl už ani chodit mezi lidi“, „umřel na celkové selhání orgánů“, „nemám žádný vztah“, „dlouho neviděli“, „jsem měla s mamkou velice dobrý vztah“, „byly jsme jako dvě kamarádky“, „před půl rokem jsem se odstěhovala od mamky, protože už jsem to nezvládala s ní bydlet a mamka mě neustále atakovala, doted' atakuje telefoná-ty“, „chodím za mamkou jednou za čas, telefonuji s ní téměř každý den, snažím se jí pomáhat, ale bohužel už nevím jak jí pomoci, připadám si bezradně“, „předtím jsem ho zbožňovala, pak jsem ho neuznávala“, „jsem s ním byla na té poslední léčbě si myslím, že nám strašně pomohlo“, „ten vztah jako mezi sebou ujasnili a zlepšilo se to“, „ted'ka je to fajn“, „jsem na něho našťvaná, když se napije“</p> <p>„byl zbabělý“, „Byla jsem smutná, ted' už to беру tak jak to je, byl to můj tat'ka, ale udělal chybu“, „nejvíce v nemocnici, když byl připojený na přístrojích.“, „měl víc bojovat“, „neutrální“, „ted' už bych ho vidět nechtěla“, „když jsem třeba byla menší jsem si vzpomně-la, že je určitě sám a tak, že to musí být hrozný“, „bych se s ním potkat nechtěla“, „si s ním neměla co říct a ani prostě nemám zájem si s ním něco říkat“, „že se na nás jako tak vykašlal“, „šanci měl“, „Není se čím chlubit“, „kdyby mamka přestala pít ve vhodnou dobu, tak by byla úplně úžasná“, „byla nejhečí ženská všechno věděla, znala, uměla, v okolí“, „v životě prostě nepovedlo“, „ubližovala lidem kolem sebe“, „mám mamku pořád strašně ráda“, „mrzí mě to, co se s ní stalo a dívat se na ni, jak se propadla, jak ted'ka vypadá a co z ní ten alkohol všechno udělal, je strašné. Strašně</p>
--	--	--

<p>Vliv alkoholu a vztah s rodičem v současnosti</p>		<p><i>smutné je to“, „mamka se mi snaží spíš jako, ať se naučím ten pohled profesionální, že prostě ten člověk je nemocný“, když nepije, tak ty tři měsíce jsem na něho, jsem schopná brát tady ten ohled“, „ale když se napije, tak samozřejmě jsem do toho strašně emočně zaangažovaná, že jsem jako zlá“, „máme jako v pohodě vztah“, „všechno zlepšilo“, „ted’ka je mi to spíš jako líto“, „nerozumím tomu, proč to dělá a nechce, ať to dělá“, „a pomoc pro toho, který pije, je strašně jako kdyby je to strašně běh na dlouhou trať“</i></p>
--	--	---

Zdroj: vlastní výzkum duben 2013

5.2 Interpretace dat

Kódy, které vznikly z rozhovorů, jsem v rámci práce s textem shlukla do kategorií. Všechny kategorie tvoří jeden celek, navzájem se prolínají a nelze jednu od druhé striktně oddělit. Nacházím tak odpovědi, které se vztahují k jednotlivým dílčím výzkumným otázkám.

Kategorie Dětství a rodinná situace se týká první dílčí výzkumné otázky: Jak by respondenti zmapovali dětství a rodinnou situaci života dětí alkoholiků?

- **Pohlaví** – na základě poskytnutých rozhovorů lze říci, že častěji se rodičem-alkoholikem vyskytují muži.
- **Vnímání závislosti** – z uvedených kódů vyplývá, že všichni respondenti si závislost uvědomovali, i když někdy až s odstupem času. Respondenti o závislosti vyprávějí, že rodič začal zneužívat alkohol z důvodu, že měl „zdravotní potíže“, v jakém prostředí se vykytoval „vyrůstal na vesnici“, „s jakými lidmi se scházel“, také z důvodu zaměstnání, které dělal „o zednicích se říká, že jsou jako alkoholici“. „Závislost už probíhala tak jakože od mládí“, kdy to bylo kvůli potřebě si „zvýšit sebevědomí a odreagovat“, „ted’ka to je tím, že není spokojený ve svém životě. Nejčastěji si však samotnou závislost uvědomili na základě nějaké situace „Poprvé jsem to začala vnímat asi tak v první nebo ve druhé třídě, spolužák mi zašpinil bílé

manšestráky, od té doby už si to nějak začínám uvědomovat“, „mamka vždycky o tom jako mluvila, že pije, jinak jsem si toho asi nevšimla“, kdy proželi, že není něco v pořádku „že se nechová tak, jak se vždycky choval“ „Jednou za tři měsíce se to opakovalo.“

- **Vzpomínky** – respondenti, při vzpomínání na situaci, v které žili, často uvádí své pocity, které cítili *„zamlklá, víc jsem plakávala“, „Já jsem se za to styděla“, „vy-stresovaná“, „obavu v sobě“, „nejsem schopná se bavit o svých citech, o tom co já jako kdyby u toho cítím“,* kde shledáváme, že se za rodiče styděli, byli často vystresováni z rodinné situace a mají problém se bavit o svých citech. O pobytu doma hovoří tak, že se snažili *„co nejvíc nebýt doma“, „utíkala před stresy z domova“,* ale i pospíchali za povinnostmi *„jsem měla jakoby všechno na starosti“.* Na rodiče vzpomínají většinou tak, že *„když nepil, tak jsme se měli dobře“.* Zážitky spojené s pitím rodiče jsou většinou negativní, kdy po příchodu domů *„ležel“, „jediné proč vstával, bylo to, že si šel dolů si na víno“, „hledala kde má flašky“, „většinou spal a byl hrozně agresivní, když jsme na něho promluvili“, „smrděl alkoholem“.* Často to s rodičem vypadalo až tak špatně, že bylo potřeba *„ho odvézt na záchytku“ nebo byl ve stavu, kdy „měla halucinace“, „chtěla si několikrát ublížit“.* *„Až teď jako s postupem času vidím, jak to bylo špatný“.*
- **Ekonomická situace** – alkoholismus rodičů ovlivnil ekonomickou situaci v rodině, hovoří o ní jako o *„horší“, „k nám chodila sociálka a byli jsme občas ají bez elek-triky“,* rodič častokrát přišel o zaměstnání kvůli alkoholismu *„přestal chodit do práce“, „mamka nepracovala a všechno co vydělal, taťka prochlatal“.* V jednom rozhovoru respondent vypovídá, že finance nebyly až tak ovlivněny *„Trošku, vydě-lávají jako nadprůměr“, „jsme nikdy nebyli závislý na, jako kdyby na jeho příjmu“.*
- **Vztahy** – z rozhovorů je patrné, že vztahy se v rodině změnily po propuknutí závislosti *„my jsme se tak nějak jako semkly“, „nebraly taťku jako taťku“, „rozvedli se“,* brali rodiče a jeho závislost jako *„zátěž“.* Mnohdy se změnil jejich pohled na závislého rodiče *„Už jsem se na něj nedívala jako na taťku, ale starala jsem se o něj proto, že mi ho bylo líto, ale byl to přece můj taťka“,* avšak pokud byl rodič v po-

řádku, trávili s ním čas rádi „mamka v pořádku, tak jsem s ní velmi ráda“. Respondenti uvádí, „že takový člověk jako mně nemá co vychovávat, takže, já jsem na něho byla strašně zlá odměřená a strašně zklamaná“, také pociťovali „jak kdybychom si ty role matka – dcera, prohodily“, museli se starat o situaci doma, když rodič nebyl schopný. Prarodiče závislost nesou těžce „babička, ta to nese těžce“, „dědeček je naštvaný“ anebo obviňují ze vzniku závislosti druhého rodiče.

- **Pomoc okolí** – podle respondentů, jim i rodičům byla nabídnuta pomoc od okolí. Častokrát přicházela pomoc nejen od rodiny „nás vzali k sobě babička“, „rodina snažili pomoc“, ale i od kamarádů a partnerů „kamarádi určitě se snažili nám nějak pomoci“, „Vždycky jsem se jako měla vedle sebe nějakého chlapa, a ti to se mnou jako vždycky prožívali“. Co se týká odborné pomoci, tak žádný s respondentů odbornou pomoc nevyhledal, i když o tom přemýšleli „odbornou pomoc jsme nevyhledaly“, „mamka ta vyhledala“, „já jsem takový uzavřený člověk a takový věci snad ani nikdo neví“, „Pak jsem chtěla chodit na terapii, ale nakonec já na to nemám asi moc čas“. Jejich rodiče většinou léčení odmítaly, ale i přes to přeci nějakou pomoc vyhledali „navštěvuje psychiatricku“, „dává jí akorát léky“, „nastoupila na ambulantní léčbu, s čím velmi rychle přestala“, „asi dvakrát byla na sezení anonymních alkoholiků“, „Na léčení jít nechce“, „byl třikrát v psychiatrické léčebně, dvakrát ukončil úspěšně“.
- **Závislost dnes** – respondenti se shodují na tom, že „s tím nejde nic moc udělat, pokud ten člověk nechce“, „řekl, že nemá žádný problém“. S alkoholem rodičů to vypadá většinou, že mají své období, kdy pijí „„má vždycky jako takové to období kdy pije a kdy nepije“, „jednou za tři měsíce tady to riziko jako pořád je“. Na důsledky alkoholismu trpí nemocemi „dostala i epilepsii“, „několikrát v nemocnici kvůli alkoholu“ a úmrtí „taťka před pěti lety zemřel“.

Shrnutí – z kódů, které byly sloučeny do kategorie Dětství a rodinná situace nám plynou odpovědi na první z dílčích výzkumných otázek, která je: Jak by respondenti zmapovali dětství a rodinnou situaci života dětí alkoholiků?

Respondenti se shodují na tom, že vyrůstat v rodině s alkoholikem není jednoduché a mapují dětství a závislost rodiče alkoholika, která nejčastěji vznikala kvůli prostředí, ve kterém se rodič nacházel či z jeho osobních důvodů. Vzpomínky na alkoholismus rodiče jsou spíše negativní a shodují se na pocitech studu vůči rodiči, obav a stresu z příchodu domů. Často také zmiňují, že pokud byl rodič v pořádku, tak s ním vycházeli dobře a měli se dobře. Co se týká ekonomické situace, byla ovlivněna, respondenti vypovídali o ztrátě zaměstnání z důvodu alkoholu. Vztahy byly narušeny, už tolik nebraly rodiče jako autoritu. Co se týká pomoci, byli podporováni nejen ze strany rodiny, ale i kamarádů. Rodiče ve většině případů léčbu odmítaly, u některých se vyskytl náznak snahy a navštěvoval psychiatra či nastoupil dokonce na léčbu. Nejhorší je, že pokud se závislý nechce léčit sám, nijak jej k tomu nedonutíte. Se závislostí dnes to vypadá tak, že majoritně převládá období, kdy pijí a kdy ne, jeden rodič dokonce na celkové selhání organismu, což je následek alkoholismu, zemřel.

Kategorie Vliv alkoholu a vztah s rodičem v současnosti se týká druhé dílčí otázky: Jak popisují respondenti jejich současný život, jejich vztah k alkoholu a vztah s rodičem alkoholikem?

- **Vztah k alkoholu** – respondenti mají spíše negativní vztah k alkoholu „*mladší jsem úplně odmítala alkohol*“, „*moc nepiju*“ a pokud už pijí, „*když piju, tak piju pořádně a strašně často*“, snaží se tím nekompenzovat své problémy a trápení „*ne, že bych si tím snažila něco kompenzovat nebo řešila alkoholem nějaké problémy*“. V majoritní většině si dávají pozor na výběr partnera, u kterého si všímají, jak často alkohol požívá a v jakém množství „*partnera jsem se hodně zaměřovala na to, jak moc požívá alkohol*“.
- **Vztah s rodičem** – momentální vztah s rodičem, který pije je různý. Vyskytl se zde případ, kdy rodič zemřel nebo vztah momentálně není, jelikož už s respondentem nejsou v kontaktu. Je zde zmiňován vztah, který mezi s sebou měli a popisují ho jako dobrý „*jsem měla s mamkou velice dobrý vztah*“, „*předtím jsem ho zbožňovala, pak jsem ho neuznávala*“ a „*ted'ka je to fajn*“. Vztah je víceméně popisován jako ucházející dané situaci, neboť vztah je dobrý do té doby, než se rodič zase napije „*jsem na něho našťvaná, když se napije*“.

- **Pohled na rodiče** – respondenti jsou zklamaní ze svých rodičů, říkají, že „*byl zbabělý*“. Jsou však již smířeni s celou situací, i když pořád mají problém porozumět tomu, proč pijí „*Byla jsem smutná, teď už to беру tak jak to je, byl to můj tatka, ale udělal chybu*“, „*nerozumím tomu, proč to dělá a nechce, ať to dělá*“, „*Není se čím chlubit*“. Souhlasí s tím, že šanci měli, a kdyby s alkoholem přestali ve vhodnou dobu, byly by úžasní. Pohlíží na rodiče tak, že „*mrzí mě to, co se s ní stalo a dívat se na ni, jak se propadla, jak teďka vypadá a co z ní ten alkohol všechno udělal, je strašné. Strašně smutné je to*“.

Shrnutí – z kódů, které byly sloučené do kategorie Vliv k alkoholu a vztah s rodičem v současnosti, nám vyplývají odpovědi na druhou z dílčích výzkumných otázek, která je: Jak popisují respondenti jejich současný život, jejich vztah k alkoholu a vztah s rodičem alkoholikem?

Respondenti spolu souhlasí v pohledu na alkohol, který vnímají spíše negativně, je u nich snaha neutápět starosti a problémy v alkoholu. Jejich pohled na výběr partnera je také narušen, jelikož se zaměřují na to, jak často a v jakém množství požívají alkoholické nápoje. Vztah mezi nimi a rodičem je různý, ale většinou se odvíjí od toho, v jakém stavu zrovna rodič je. Pokud je rodič v pořádku, jejich vztah je dobrý. Když tomu tak není, respondenti se na něj zlobí, že opět alkoholu propadl. Nyní na rodiče pohlíží se zklamáním v srdci, jsou s celou situací smířeni. Jsou smutní z toho, jak alkohol rodiče změnil.

ZÁVĚR

Cílem této práce, bylo zmapovat zkušenosti dospělých dětí alkoholiků se soužitím s rodičem alkoholikem a jejich přesah do současného života.

Děti, které vyrůstaly s rodičem alkoholikem, v sobě každý den zažívaly obavy a strach v jakém stavu zrovna rodiče najdou. Často se musely starat nejen o sebe, ale i o rodiče a věci kolem domácnosti, a to mnohem dříve, než jejich vrstevníci. V emocionálním hledisku jsou svým způsobem poznamenáni, mají problém s vyjádřením svých citů a otevřením se. U výběru partnera si všímají, jak moc požívá alkohol a v případech větší četnosti pití s ním ukončují vztah. Na rodiče už se nedívají jako na autoritu a berou ho jen jako rodiče, který je nezodpovědný a kvůli pití se nechá vyhodit ze zaměstnání. Jejich vztah k alkoholu je spíše negativní, kdy se pitím snaží nekompenzovat své problémy a uvědomují si velké riziko vzniku závislosti. Ze svého rodiče jsou zklamaní a netěší je se dívat na to, co z nich alkohol udělat, což vede k tomu, že nechtějí dopadnout stejně jako jejich rodič. Dle jejich slov, pokud rodič nepije, mají se dobře.

V teoretické části se práce zaměřuje na alkohol a alkoholismus obecně a na následky jeho zneužívání. Dále na rodinu a alkoholismus v ní a na základní charakteristiku dospělých dětí alkoholiků.

Praktická část se snaží poukázat na prostředí, v kterém vyrůstají děti, jejichž rodič zneužívá alkohol a na to, jakým způsobem jsou ovlivněni do současného života. Na základě kvalitativního výzkumu a poskytnutých rozhovorů od čtyř dospělých dětí alkoholiků, usilujeme o vcítění se do jejich situace a jejich pochopení. Tato část nám ukazuje, nakolik jsou respondenti ovlivněni do současného života.

Bakalářská práce by neměla být jen přínosem v získaných informacích o vyrůstání s rodičem alkoholikem. Měla by ukázat dětem, které žijí v podobné situaci, že nejsou sami a měli by sdílet své trápení s někým, kdo je schopný jim pomoci. Touto prací bych také chtěla poukázat na to, že všudypřítomný alkohol se podepisuje nejen na závislých, ale hlavně na lidech v nejbližším okolí závislého. V České republice není dostatek institucí, které by se zabývaly péčí o rodinu alkoholika, čímž bych doporučila zamyslet se nad celou problematikou.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BARNARDOVÁ, Marina. *Drogová závislost a rodina*. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-386-8.
- [2] BUDINSKÝ, Václav. *Ať žije přítel a lék alkohol*. Pardubice: Mayday, 2008. ISBN 978-80-86986-38-8.
- [3] HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0135-9.
- [4] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- [5] KOLEKTIV autorů. *Drogy otázky a odpovědi*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-223-2.
- [6] MATĚJČEK, Zdeněk a Zdeněk DYTRYCH. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0332-7
- [7] MATĚJČEK, Zdeněk. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-7178-006-5
- [8] MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. ISBN 80-04-25236-2.
- [9] MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-05-9.
- [10] NAKONEČNÝ, Milan. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0625-7.
- [11] NEŠPOR, Karel. *Jak překonat problémy s alkoholem*. Praha: Sportpropag, 2004.
- [12] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-432-X.
- [13] NEŠPOR, Karel. *Vaše děti a návykové látky*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-515-6.
- [14] NEŠPOR, Karel. *Zůstat střízlivý*. Brno: Host, 2006. ISBN 80-7294-206-9.
- [15] NEŠPOR, Karel., Hana PERNICOVÁ a Ladislav CSÉMY. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. Praha: Portál 1999. ISBN 80-7178-299-8.
- [16] SKÁLA, Jaroslav a Jaroslav BLAHOŠ. *Novinky v medicíně*. Praha: Avicenum, 1986. ISBN 735 21-08/20.

- [17] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [18] ÜHLINGER, Claude a Marlyse TSCHUI. *Když někdo blízký pije*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-610-0.
- [19] WOITITZOVÁ, Geringer. Janet. *Dospělé děti alkoholiků*. Praha: Colombus, 1998. ISBN 80-85928-73-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [20] Úvod. Alkoholik.cz [online]. 2009 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z:
<http://www.alkoholik.cz/zavislost/>
- [21] Anonymní alkoholici. Anonymní alkoholici [online]. © Copyright 2011-2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z:<http://www.anonymnialkoholici.cz>
- [22] Často kladené dotazy. Dospělé děti alkoholiků [online]. 2011 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z:
<http://www.dda.euweb.cz/faq.html#kdojsou>
- [23] Léčba a následná péče: Vzorce užívání alkoholu u žen a mužů. Klinická adiktologie [online]. 2011 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z:
<http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/72/3296/Vzorce-uzivani-alkoholu-u-zen-a-muzu>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Str. strana

Cit. citováno

AA Anonymní alkoholici

DDA Dospělé děti alkoholiků

Tj. To jest

R1 Respondent 1

R2 Respondent 2

R3 Respondent 3

R4 Respondent 4

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Popis výzkumného vzorku.....	34
Tabulka 2 výsledky otevřeného kódování.....	35

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Otázky k rozhovoru s respondenty

Příloha P II: Přepisy audiozáznamů rozhovorů s respondenty R1 – R4

PŘÍLOHA P I: OTÁZKY K ROZHOVORU S RESPONDENTY

1. Jak by respondenti zmapovali dětství a rodinnou situaci života dětí alkoholiků?

1. Který z Vašich rodičů byl závislý na alkoholu a z jakého důvodu si myslíte, že závislost vznikla?
2. V kolika letech jste si poprvé všimli, že Váš rodič má problém s alkoholem? Při jaké to bylo příležitosti?
3. Můžete mi popsat, jak vypadal Váš běžný den? Těšili jste se domů?
4. Jaké jsou Vaše zážitky spojené s alkoholismem Vašeho rodiče?
5. Jaká je (byla) Vaše rodinná situace? (vztahy, ekonomická situace)
6. Jak na závislost Vašeho rodiče reagovalo okolí? Snažili se Vám pomoci?
7. Vyhledal Váš rodič odbornou pomoc? Pokud ano, pomohla mu?
8. Jak to vypadá s jejich závislostí dnes?

2. Jak popisují respondenti jejich současný život, jejich vztah k alkoholu a vztah s rodičem alkoholikem?

9. Jaký je Váš vztah k alkoholu nyní?
10. Jaký máte (měli jste) vztah s rodičem nyní?
11. Jaký máte pohled na rodiče alkoholika dnes?
12. Myslíte si, že je důležitá odborná pomoc i pro osoby v okolí alkoholika? Vyhledal (a) jste ji někdy?

PŘÍLOHA P II: PŘEPISY AUDIOZÁZNAMŮ ROZHovorŮ S RESPONDENTY

RESPONDETKA 1

Datum konání rozhovoru: 13. 4. 2013

Začátek rozhovoru: 16:32 hod.

Konec rozhovoru: 16:41 hod.

Pohlaví: žena

Rok narození: 1989

Vzdělání: vysokoškolské

1. Zmapování dětství a rodinné situace života dětí alkoholiků.

Který z Tvých rodičů byl závislý na alkoholu a z jakého důvodu si myslíš, že závislost vznikla?

*„Tak na alkoholu byl závislý můj **taťka**. A on teda říkal, že pije alkohol kvůli tomu, že má **zdravotní potíže**, on měl Bechtěreva. Ale... jak jsem se potom dozvěděla od příbuzných, tak on **pil už už od mládí**. Protože myslím si, že to bylo tím, že **vyrůstal na vesnici** a bylo to tím, s jakou, **s jakými lidmi se scházel**, proto asi pil tolik alkoholu. A potom už v tom **pokročilejším věku to bylo kvůli tomu kvůli těm bolestem zad** a tak. Protože vlastně necvičil, nebral žádné léky, jenom pil alkohol.“* Takže už ho přemohla ta závislost? „*Ano.*“

V kolika letech sis poprvé všimla, že Tvůj rodič má problém s alkoholem? Při jaké to bylo příležitosti?

*„Ten věk, já si to přesně nepamatuju, mně to strašně splývá, protože jsem to tak nějak jako vytěsnila. Myslím, že to **mohlo být nějak dvanáct, třináct** a bylo to v době, kdy mamka, ona to vlastně před náma tak jak když schovávala strašně dlouho už, když jsme byly malé, toho jsme si vůbec nevšimly. On měl taťka takové, jakože lepší období a horší období. No a bylo to v době, **kdy mamka jela nebo musela jet kvůli práci na nějaké školení a my jsme vlastně já a sestra zůstaly s taťkou samy a on měl zrovna to špatné období**, takže jsme poznaly, jako že to není dobré, že chodí do hospody, že hodně pije, **že se nechová tak, jak se vždycky choval**.“* Vyskytovalo se to potom i při nějaké určité příležitosti, třeba při oslavě nebo při něčem takovém? „*Ono to bylo spíš třeba měsíc v kuse a pak zase chvíli dobré,*

ale taková jako příležitost...on **né, že by pil při nějaké příležitosti, to bylo vždycky to jeho období.**

Když už jsi věděla o tom, že Tvůj taťka pije, můžeš mi popsat, jak vypadal Tvůj běžný den? Těšila ses domů nebo jaks to vnímala tady to všechno?

„Ne, my právě jsme se snažily, vím, že co mi říkaly holky, že jsem ve škole byla taková **zamklá, víc jsem plakávala** a snažily jsme se **co nejvíc nebýt doma**, takže jsme většinu času trávily **u babičky**, takže jsme nebyly moc doma.“

Máš nějaké zážitky spojené s alkoholismem Tvého taťky?

„Zážitky...no, vím, že jsem přišla domů, většinou jakože **ležel taťka** v obýváku **a jediné proč vstával, bylo to, že si šel dolů si na víno, do sklepa. Byly pořád zatemněné okna a on většinou spal a byl hrozně agresivní, když jsme na něho promluvili**, vůbec jsme se nesnažily na něho mluvit. **A většinu času jsme strávily v mém pokoji aji s mamkou i se ségrou**, protože s ním se nedalo vycházet vůbec.“

Na základě toho, jaká byla Vaše celková rodinná situace, co se týká ekonomické situace, vztahů?

„No, bylo to **horší**, no ono se to potom jak když uklidnilo až, no vlastně nejvíc se to projevilo, jak ses ptala na tu situaci, tak se to nejvíc projevilo, když taťka jel z práce, to byl ještě zaměstnaný, jel autem a naboural, **byl opilý a naboural do jedné paní**, proto jsme vlastně **museli platit** vlastně **odškodné té paní a byli jsme bez auta**, takže to byla, jakože hodně velká zátěž. **A museli jsme se uskromnit**, určitě, taťka potom **přestal chodit do práce** a vztahy, no tak **my jsme se tak nějak jako semkly**, ale už jsme ho **nebraly taťku jako taťku**, už to byla prostě jen taková **zátěž**.“ A třeba rodiče, rozvedli se, nebo pořád spolu žili?

„Eee, **rozvedli se**, ale až potom co měl taťka vlastně nehodu, protože byl opilý a spadl ze schodů...“ Takže na základě té nehody se rozvedli? „No, to už ani ne, ono to bylo **kvůli tomu alkoholismu**, ale mamka už nám, už o tom přemýšlela, už když taťka ještě byl relativně v pořádku a potom **vlastně spadl z těch schodů, poranil si páteř a zůstal na vozíku** tak v té době nějak probíhalo to rozvodové řízení. To se mu ještě potom stalo doma? „Ano, ano...“ On si jako poranil páteř a na základě toho byl potom na vozíku? „On byl potom dlouho v nemocnici a na rehabilitacích a takhle, ležel tam strašně dlouho a potom se vlastně vrátil domů, už jakože na vozíku, musel se vlastně předělávat celý barák, aby to bylo přístupné pro vozíčkáře, bezbariérový a **mamka se potom se ségrou odstěhovaly**, já jsem zůstala s ním.“ Proč jsi byla ty sama s taťkou po rozvodu a mamka se sestrou zůstaly spolu? „Protože jsem nechtěla, aby byl sám a ségra byla hodně fixovaná na mamku.“ Když

ses starala o taťku, ovlivnilo to nějakým způsobem Tvůj život (nebo psychiku)? „**Už jsem se na něj nedívala jako na taťku, ale starala jsem se o něj ne proto, že by mi ho bylo líto, ale byl to přece můj taťka.**“

Jak na celou tu závislost taťky reagovalo Tvoje okolí? Snažili se Vám nějak pomoci?

„**tak určitě, vlastně *babička a vlastně mamka od mamky*, tak ty se snažily hlavně tím, že *jsem hodně času trávily u nich* a takto jakože *kamarádi určitě se snažili nám nějak pomoci*, ale ono *s tím nejde nic moc udělat, pokud ten člověk nechce*, takže tam už potom. Jak už byl vlastně taťka *na vozíku*, tak už se samozřejmě *k alkoholu nedostal*, ale to trvalo, jakože delší dobu, než on vůbec jakože, *strašně dlouho pil, než se dostal do takové situace.*“**

Vyhledal taťka nějakou odbornou pomoc?

„**Ne, on řekl, že nemá žádný problém.**“

A dneska to jak vypadá s jeho závislostí?

„**Dneska už to nevypadá, taťka před pěti lety zemřel.**“

2. Zmapování vlivu alkoholu do současného života respondentů z hlediska vztahu k alkoholu a vztahu s rodičem alkoholikem.

A teď máš jaký vztah k alkoholu? Nabouralo Tě to nějak?

„**Určitě, když jsem byla *mladší*, tak *jsem úplně odmítala alkohol*, v případě, že mám nějakého partnera, nebo když jsem si nějakého *partnera* hledala tak, *jsem se hodně zaměřovala na to, jak moc požívá alkohol*. Samozřejmě, ne, že bych mu to nějak zakazovala, nebo pokud jednou za čas si šel někam sednout a něco si vypít, tak mně to vůbec nevadilo, protože to občas dělám taky, ale pokud už *jsem viděla, že chodí každá druhý den napitý, tak v tom případě jsem to ukončovala ten vztah*. Nebo první jsem ho varovala a řekla jsem mu, jak jsem to měla v životě a pokud v tom pokračoval dál, tak jsem to nějak ukončila.**

S taťkou jsi potom měla jaký vztah, když už tedy nepil, jak byl na vozíčku?

„**Bylo to lepší, on *se snažil tak nějak jako zlepšovat*, na sobě pracovat, doufal, že bude ještě chodit, ale ono to bylo takové špatné, že já jsem byla ve špatném období dá se říct, já jsem, *studovala jsem na vysoké, takže jsem doma moc nebyla*, on byl nepohyblivý, takže chodila jsem za ním každý den, pokud to bylo možné, ale on už potom *byl takový zatrpklý a nechtěl vůbec komunikovat a nechtěl už ani chodit mezi lidmi*.“ A na co teda **umřel**, jestli se můžu zeptat? „**na celkové selhání orgánů.**“ Takže už byl potom v nemocnici? „**Ano, byl vlastně potom asi týden v nemocnici, on vlastně jak byl na vozíku a nechodil, tak byl už****

v nemocnici se zápalom plic a tak, ale naposledy, když odjel, tak tam vlastně byl asi týden a pak tam zemřel.“

Ted', když si vzpomeneš na tat'ku, tak máš na něho jaký pohled, když se nad tím vším zamyslíš? Jak bys na něj dneska vzpomínala?

„Že byl zbabělý, že měl víc bojovat a jinak prostě nejsem nijak. Byla jsem smutná, ted' už to беру tak jak to je, byl to můj tat'ka, ale udělal chybu, to je všechno.“ Způsobovalo Ti **bolest** se na něj dívat, jak dopadl? *„Ano, nejvíce v nemocnici, když byl připojený na přístrojích.*“

Myslíš si, že je důležitá odborná pomoc pro osoby i v okolí alkoholika? Vyhledalas ji někdy?

„My jsme potom, jako byly z toho takové rozhozené, vím, že jsem třeba, třídní učitelka si toho všimla, tak jsme se o tom tak nějak bavily, ale víc to nějak řešit nemohla, nebo já jsem spíš neměla nějaký velký zájem to řešit. Já jsem se za to styděla vlastně, ale takto odbornou pomoc jsme nevyhledaly.“ A kamarádům jsi to říkala? *„Jo, nejbližším ano.*“

RESPONDETKA 2

Datum konání rozhovoru: 13. 4. 2013

Začátek rozhovoru: 21:47 hod.

Konec rozhovoru: 21:56 hod.

Pohlaví: žena

Rok narození: 1991

Vzdělání: vysokoškolské

1. Zmapování dětství a rodinné situace života dětí alkoholiků.

Který z Tvých rodičů byl závislý na alkoholu a z jakého důvodu si myslíš, že závislost vznikla?

„Tak to byl tat'ka, a já si myslím, že to bylo tím, že on byl zedník a o zednících se jako tak říká, že jsou jako alkoholici a tak, že když byl prostě v tom jako v tom prostředí, že začal pít taky.“ Takže si myslíš, že začal pít kvůli prostředí, v jakém se vyskytoval? *„Jo.*“

V kolika letech sis poprvé všimla, že má tat'ka problém s alkoholem, při jaké to bylo příležitosti?

„no, asi, o tom mluvila mamka, jakože nic, jakože ja nevím, jestli to bylo tím, že jsem byla malá, že chodil pozdě v noci očividně domů, ale **mamka vždycky o tom jako mluvila**, že jako to, **že pije** a že vždycky to po něm musí všechno uklízet, jak zvrací všude možné, **jinak jsem si toho asi nevšimla jinak**. Takže, kdyby Ti to mamka neřekla, tak si toho nevšimneš, že pije? No, asi ne, asi jsem si to až uvědomila, až ona to jako naplno řekla.

Můžeš mi popsat Tvůj běžný den, jestli ses těšila domů, pokud jsi vnímala, že taťka pije?

No, já jsem to asi fakt nevnímala, protože takhle, já jsem třeba se těšila domů, že **já jsem byla třeba taťkovo zlatíčko**, víš co, takže já jsem ho strašně milovala, takže **mi to ani třeba nepřišlo nějak špatné nebo tak**. Až teď jako s postupem času, když se na to teď dívám jako tak zpětně, tak jako **vidím jak to bylo špatný a tak**.

Máš nějaké zážitky spojené s alkoholismem Tvého taťky? Stal se nějaký exces, nebo jestli při nějaké oslavě se něco stalo, kdy sis uvědomila, že má s pitím opravdu problém?

„Já asi takovou věc si žádnou nepamatuju, fakt já co si vybavím, je ta **mamka, co prostě vykládala, že se za něho stydí**, že prostě v noci si třeba splete dveře a jde zvracet na chodbu prostě v paneláku nebo prostě. To je jediný co si tak vybavím, ale nic jinýho nee. Jako samozřejmě někdy měl takový ty, jakože **smrděl alkoholem** nebo tak, ale jinak jako žádné scény si nepamatuju.“

Myslíš, že se závislost otce nějak prolínala do vztahů nebo do ekonomické situace v rodině?

„No určitě, protože vlastně **mamka nepracovala a všechno co vydělal, taťka prochlatal**, takže jsme měli **špatnou ekonomickou situaci** samozřejmě. Jako, že **k nám chodila sociálka a byli jsme občas ají bez elektriky**, protože to prostě neplatili, a když už to pak jako vyústilo, že jsme byli bez elektriky, tak se mamka prostě nás sbalila a jeli jsme, **odstěhovali jsme se k babičce** do Šternberka **a ona se s ním rozvedla**. A to bylo kdy? 2001 rok, no **deset mi bylo**.

Jak závislost taťky vnímalo okolí, nebo třeba i babička, snažili se Vám pomoci?

No, jakože, tak ti nám vlastně pomohli tím, že **nás vzali k sobě** a třeba druhá **babička**, ta třeba taky nám pomáhala, třeba **nám dávala jídlo a tak**, ale teda byla vždycky našťvaná na tu mamku, že to je její chyba a takové. **Mamka od taťky to sváděla na mamku**, že jakože tím, že prostě nepracuje, nic nedělá a tak že mu to vadilo a **že začal pít**. A mamka z jakého důvodu nepracovala? No, to nevím, já si pamatuju, že pracovala, když jsme byli fakt malí,

pak nepracovala, pak začala mít psychické problémy z toho, že měla tu agorafobii, takže vlastně ani pracovat nemohla, protože nebyla schopná ani pomalu vyjít z baráku a nevím pak jako no, jestli se jí fakt nechtělo, to nevím. Nebo jestli nenašla práci, to jsem se jí tak nikdy neptala. Takže teď, pokud nejsi na privátě, bydlíš u mamky? No, u mamky, no, my bydlíme pořád jak kdyby u babičky vlastně, jakože aji s mamkou a se strejdou.

Vyhledal taťka nějakou odbornou pomoc, a jestli ano, pomohla mu?

*No, když jsme byli, jakože v Olomouci, když jsme bydleli ještě s ním, tak určitě ne, **mamka** říkala vždycky, že **mu jako to nabízela, že někam s ním zajde a tak, ale že nešel, jestli šel třeba potom někdy, že až jsme se odstěhovali, to netuším.***

Nevíš, jak to vypadá s tou jeho závislostí dneska?

*Netuším, my **se nestýkáme** od té doby, já **o něm vlastně nic nevím.***

2. Zmapování vlivu alkoholu do současného života respondentů z hlediska vztahu k alkoholu a vztahu s rodičem alkoholikem.

Ty máš teď jaký vztah k alkoholu, ovlivnilo Tě to nějak?

*„**Určitě negativní.** Já sama jako tak **moc nepiju**, jakože když už, tak si dám fakt už jednu skleničku třeba vína a tím končím nebo tak a to hodně málo. A úplně **nemám to fakt ráda a nemohla bych třeba bydlet s někým, kdo prostě chodí** třeba...mně přijde, že i když chodí třeba jednou týdně **se ožrat**, tak je to moc prostě a třeba **přítele bych fakt takovýho nemohla mít.***

A teď s taťkou asi nemáš žádný vztah, když se nestýkáte?

*„Nee, **nemám žádný vztah** moc, jsme se **dlouho neviděli.***

A když si to vezmeš zpětně, jaký máš na něj pohled, ublížil Ti nějak nebo máš na něj spíš neutrální pohled?

*Tak asi **neutrální**, protože... je fakt, jako, že my jsme měli jako úžasnej vztah, než jsme se jako odstěhovali, tak jsme se jako, i když jsme se pak jako i odstěhovali, tak jsme se možná ještě tak rok maximálně vídali jednou za čas, já jsem k němu třeba i jezdívala a tak. Ale jakože třeba **ted' už bych ho vidět nechtěla.** Jako už bych si, kdyby se mi třeba ted' ozval nebo tak, tak **bych se s ním potkat nechtěla.** Ale zas na druhou stranu si někdy jako, nevím no. Jakože, **když jsem třeba byla menší**, tak mi bylo vždycky hrozně líto, že vždycky na Vánoce **jsem si vzpomněla, že je určitě sám a tak, že to musí být hrozný.** A z jakého důvodu*

bys ho nechtěla vidět? *No, že se na nás jako tak vykašlal a už bych jako si s ním neměla co říct a ani prostě nemám zájem si s ním něco říkat a jako svou šanci měl a jako kdyby se tady po deseti letech nebo po dvanácti ozval, to jako asi ne.*

Myslíš si, že je důležitá odborná pomoc i pro osoby v blízkosti alkoholika? A pokud ano, vyhledalas nějakou nebo měla nějakou potřebu?

*Já asi určitě ne, ale jako fakt asi mamka, ta jako měla, ta z toho byla psychicky špatně, tak ta vyhledala, já asi tím, jak jsem byla malá, tak jsem to tak nevnímala, tak mi to tak jako naštěstí neublížilo na psychiku nebo tak. Takže jsi to neřešila ani s kamarády? Nee, hlavně já jsem takový uzavřený člověk a takový věci snad ani nikdo neví, protože se o tom s nikým prostě nebavím. **Není se čím chlubit.***

RESPONDETKA 3

Datum konání rozhovoru: 25. 4. 2013

Začátek rozhovoru: 21:20 hod.

Konec rozhovoru: 21:36 hod.

Pohlaví: žena

Rok narození: 1991

Vzdělání: vysokoškolské

1. Zmapování dětství a rodinné situace života dětí alkoholiků.

Který z Tvých rodičů byl závislý na alkoholu a z jakého důvodu si myslíš, že závislost vznikla?

*Na alkoholu byla závislá, nebo je závislá má mamka a závislost, **závislost už probíhala tak jakože od mládí**, kdy chodila s přáteli ven a chtěla **si zvýšit sebevědomí a odreagovat se a tak začala pít**, bohužel se to s ní nějak zvrtilo a pokračuje s tím doted'.*

V kolika letech sis poprvé všimla, že má mamka problém s alkoholem? Bylo to u nějaké příležitosti? ***Poprvé jsem to začala vnímat asi tak v první nebo ve druhé třídě**, když jsme s mamkou, když jsem byla vlastně ve škole, ona pro mě šla a **spolužák mi zašpinil bílé manžestráky** a šly jsme do hospody ještě s jednou její kamarádkou a pak jsme vlastně přišly v noci domů a mamka pila, byla hodně opilá a pak **od té doby už si to nějak začínám***

uvědomovat, že vlastně s tím měla problémy. Jinak příležitosti, většinou se její pití opakovalo při jakémkoliv **oslavě narozenin, hlavně teda mých a jejích narozenin, na Vánoce...**

Můžeš mi popsat, jak vypadal Tvůj běžný den, těšila ses domů?

Ehm, můj běžný den, vždycky **když jsem šla domů ze školy, tak jsem měla strach, v jakém stavu bude mamka**, jestli bude v pořádku nebo jestli zase bude, jestli bude opilá. **Jestli se dostanu domů**, protože se mi párkrát stalo, že si zamkla, **nechala klíče v zámku a usnula**, nemohla jsem se dostat domů, tak jsem volala k babičce...a, spíš jsem byla jako **vystresovaná, ne že bych se jako vyloženě netěšila, ale měla jsem vždycky takovou obavu v sobě**. A jinak můj běžný den, **pokud byla mamka v pořádku, tak jsem ji měla strašně ráda**, ráda jsem s ní trávila čas a byla to moje nejlepší kamarádka a... ale pokud nebyla v dobrém stavu, tak jsem se domů vůbec netěšila. Jednu dobu **jsem se doma snažila být co nejméně času**, radši jsem trávila čas v práci nebo v kavárně, kde jsem **utíkala před stresy z domova**. V té době jsi byla jak stará? *Bylo to prakticky téměř celou střední a vysokou školu, doma ta situace byla neúnosná...*

Máš nějaké zážitky spojené s alkoholismem Tvé mamky?

Ty **zážitky jsou spíš negativní**, hmm... Vždycky když byla mamka opilá, tak se ke mně, nebo ne vždycky, ale většinou, tak mi vyčítala nějaké věci a **vyčítala mi, že za to, za její život, že si nikoho nenašla, žádného přítele můžu já a nadávala mi za nějaké věci**, hmm, mívala takové stavy, jako že na mě mluvila, oslovovala mě mým jménem a myslela si, že jsem někdo jiný, **měla halucinace**, potom, **chtěla si několikrát ublížit**, v čem jsem se jí snažila zabránit... Jak si chtěla ublížit? *No, tak třeba si vzpomínám, jak chodila po bytě s noži a chtěla se podřezat*, pak jsem jí je nějakým způsobem sebrala a snažila jsem se ji uklidnit... nebo se jí zdálo, že na ni **z rádia mluví hlasy a navádí ji k tomu, aby skočila z okna...**

Jaká je nebo byla Vaše rodinná situace a ekonomická situace?

Jelikož jsem bydlela sama s mamkou v jednopokojovém bytě, mamka byla vlastně...byla nemocná se srdcem, teda pořád je, byla **v plném invalidním důchodu**, asi tak před pěti léty, tak jí ho **zkrouhli na částečný**...měla nějaké práce, a z tama, většinou ji z tama teda vyhodili, ehm, ted' momentálně ji znovu **vyhodili z práce**, takže... To ji vyhodili na základě čeho? Kvůli alkoholu? *Ano, většinou to bylo kvůli alkoholu*, několikrát se mi stalo, že jsem pro ni musela jít do práce opilou, nebo mi volal její šéf, at' jí domluvím... takže ekonomická situace, mamka má ted' vlastně částečný invalidní důchod, **dřív jsem se jí snažila pomáhat finančně**, chodila jsem a stále chodím na brigádu, ale bohužel už žiji sama, tak jsem ráda,

že mám, jakože se sama postarám o sebe... takže **ted' žije mamka sama** a vztahy... pokud je **mamka v pořádku, tak jsem s ní velmi ráda**, bohužel už to není tak často a ač nerada, tak s ní **vztahy jsou takové složité**. V jakém smyslu myslíš složité? Mamka je svým způsobem **na mě** způsobem **závislá**, mně přijde, že jsem se o ni kolikrát mnohem víc starala než ona o mě, **jak kdybychom si ty role matka – dcera prohodily**...neustále mi volá...a složité, pokud se s ní na něčem domluví, tak to často ruší, **je nespolehlivá**...

Jak na závislost Tvé mamky reagovalo okolí? Snažily se Vám nějak pomoci?

Mamce jsme se **snažili několikrát říct, jestli se nechce léčit nebo nějak pomoc**, bohužel vždycky chvílička řekla, že ano, ale pak **řekla, že vlastně žádný problém nemá**. Snažili, určitě se mi v okolí, **rodina snažili pomoc**, jednu dobu jsem se dokonce, jednu dobu teta říkala, ať se odstěhuju k nim, že už ta situace byla fakt tak špatná, že **chtěli, abych se přestěhovala**, jinak, všichni se mamce **snažili domlouvat, snažili se jí pomoc, ale moc to nešlo**. A ty ses nechtěla přestěhovat k tetě, nebo bydlelas tam? Já jsem na jednu stranu se chtěla odstěhovat a na druhou, teta bydlí na vesnici a já mám všechny kamarády, práci ve městě, to byl jeden důvod, taky jsem jim nechtěla nabourávat jejich domácnost a bála jsem se, že by to ničemu nepomohlo a mamka by to pak vyčítala ještě jim, a dělala problémy...chtěla jsem se z domu dlouho už odstěhovat, bydlet sama, nebo s někým, ale mamka mi to pořád nevěřila, asi nevěřila, že bych něčeho takového byla schopná.

Vyhledala mamka nějakou odbornou pomoc, pokud ano, pomohla jí?

Ehm, mamka vlastně **navštěvuje psychiatricku**, která si myslím, že jí moc nepomáhá, protože vlastně tam chodí tak jednou za měsíc, **dává jí akorát léky**...chvilku brala i léky proti alkoholu, tedy **nastoupila na ambulantní léčbu, s čím velmi rychle přestala**, přestala brát i léky...mně chvíli tvrdila, že je ještě bere, ale pak jsem to nějak zjistila, že ne, tak se začala vymlouvat a znovu už je brát nezačala...měla začít chodit k psychologovi, ale bohužel se tam doted' nedostavila, **asi dvakrát byla na sezení anonymních alkoholiků**, ale ale potom tam přestala chodit, protože řekla, že jí to připadá jako nějaká sekta, že se tam necítila nebo něco takového. **Na léčení jít nechce**, protože žádný problém podle ní ona nemá, ona všechno zvládá, je nemocná a pije, protože je sama. **Všichni podle ní na ni kašlou**, bohužel vztahy co měla, tak si rozhádala s kamarády, takže asi tak.

Jak to vypadá s její závislostí dnes?

Tak mamka, mamka **má vždycky jako takové to období**, jakože **kdy pije a kdy nepije**. Jednu dobu už to bylo fakt jako takové lepší, kdy už to vydržela fakt jako delší dobu nepít, bohu-

žel, když už to vždycky vypadá líp, tak se to pak zas nějak zvrtně, nastane nějaká situace, která ji zlomí a zase se vrátí tam, kde byla. Bohužel mamka kvůli alkoholu **přišla o několik zaměstnání**, to už jsem říkala, **nabouraly se jí vztahy s okolím** a na základě vlastně té závislosti **dostala i epilepsii**, byla **několikrát v nemocnici kvůli alkoholu**, měla otravu a momentálně je stav takový, že, že mamka vlastně **pořád tvrdí, že problém nemá...**

2. Zmapování vlivu alkoholu do současného života respondentů z hlediska vztahu k alkoholu a vztahu s rodičem alkoholikem.

Jaký je Tvůj vztah k alkoholu nyní?

Můj vztah k alkoholu, **ne že bych byla úplně abstinent**, což jsem jako dřív, **dřív jsem vůbec nepila**, pak jakože jsem to chtěla vyzkoušet...samozřejmě jsem to vyzkoušela a teďka ne že bych nepila, **dám si občas**, ale je to spíš takové, že jdu jednou za čas někam a něco si dám, ale **ne že bych si tím snažila něco kompenzovat nebo řešila alkoholem nějaké problémy**, to nee. Dřív jsem třeba měla přitele, kteří měli problémy s pitím, **jsem ráda, že momentálně přítel skoro nepije** a... samozřejmě **si uvědomuju určité riziko alkoholu pro mě a nechci dopadnout jak mamka...**

Jaký máš vztah s mamkou nyní?

Já **jsem měla s mamkou velice dobrý vztah**, jak jsem říkala, **byly jsme jako dvě kamarádky**, když byla, když byla fakt v pořádku, nepila, tak byla úžasná, já jsem ji milovala, fakt nejlepší mamka, ale bohužel vždycky jak se to zvrtno, tak, tak to byl úplně jiný člověk, nedokázala se se mnou bavit, vždycky mám pocit, že se opila v tu nejmíň vhodnou dobu. A teďka, asi **před půl rokem jsem se odstěhovala od mamky, protože už jsem to nezvládala s ní bydlet** a mamka mě **neustále atakovala, doted' atakuje telefonáty**. Když jsem přišla domů, mě nebavilo se na ni dívat, jak se ona utápí v tom svém žalu a byla jsem už z toho sama špatná...tak jsem se odstěhovala za přítelem, který mi to nabídl a dneska **chodím za mamkou jednou za čas, telefonuji s ní téměř každý den, snažím se jí pomáhat, ale bohužel už nevím jak jí pomoci, připadám si bezradně.**

Jaký máš pohled na mamku dneska?

Myslím si, že **kdyby mamka přestala pít ve vhodnou dobu, tak by byla úplně úžasná**, a co mi říkali známí, tak to **byla nejhečí ženská**, nejvíc prostě...**všechno věděla, znala, uměla, v okolí**. Bohužel se jí to nějak **v životě prostě nepovedlo**, snažila se to všechno řešit tím alkoholem, **ubližovala lidem kolem sebe strašně moc**. Já **mám mamku pořád strašně ráda**, ale mrzí mě, **mrzí mě to, co se s ní stalo a dívat se na ni, jak se propadla, jak teďka vypa-**

dá a co z ní ten alkohol všechno udělal, je strašné. Strašně smutné je to. Myslíš si, že Tě alkoholismus mamky nějak ovlivnil? *Asi ano tak celkově...a vždycky jsem si říkala, že nechci dopadnout jako ona.*

Myslíš, že je důležitá odborná pomoc i pro osoby v okolí alkoholika? Vyhledalas ji někdy? *Myslím si, že odborná pomoc je důležitá, avšak v České republice není dostatečně mi známo a na lidi kolem alkoholika se tolik nehledí, spíš se zajímají jako přímo o něj, pomoc jsem nikdy nevyhledala, i když jsem nad tím několikrát přemýšlela, že bych si zašla k psychologovi, protože už jsem se necítila dobře, ale nikdy jsem ji nevyhledala. Nikdy dřív jsem vlastně o tom ani s kamarády nemluvila, styděla jsem se za to, až časem jsem se trochu otevřela, asi mi to trochu pomohlo a trochu se mi ulevilo, ale stydím se za mamku do teď.* Takže tvé kamarádky nebo spolužáci nevěděli o tom, že má mamka problémy s alkoholem? *Ne, možná něco tušily, ale začala jsem se o tom poprvé bavit až na vysoké, snažila jsem se dělat, že je všechno v pořádku a předstírala jsem, že se nic neděje.*

RESPONDETKA 4

Datum konání rozhovoru: 26. 4. 2013

Začátek rozhovoru: 20:17 hod.

Konec rozhovoru: 20:43 hod.

Pohlaví: žena

Rok narození: 1990

Vzdělání: vysokoškolské

1. Zmapování dětství a rodinné situace života dětí alkoholiků.

Který z Tvých rodičů byl závislý na alkoholu a z jakého důvodu si myslíš, že závislost vznikla?

Tak na závislý na alkoholu byl a asi je můj otec a důvod si myslím, že je částečně dědičný, že jeho otec byl taky závislý, když byl v produktivním věku a teďka to je tím, že není spokojený ve svém životě, že ho trápí nějaké věci a ty utápí v alkoholu.

V kolika letech sis toho poprvé všimla, že má taťka problémy s alkoholem?

Já si myslím, že u něj to propuklo tak jak to je teďka, eee, jak měl 40. narozeniny, že se to jako spojilo jako s tou, s tím věkem, že si jako kdyby uvědomil kolik mu je let, a že nějaké

věci třeba nezyládl, a nebo třeba, že ho náke věci stojí víc úsilí než ostatní lidi. Jako, že si sám sebe nevážil jakoby? *No, on jako třeba zastává vysoké funkce v zaměstnání, manažerské a ředitelské pozice a tak, ale on nemá třeba vysokou školu, takže ho to stojí mnohem víc úsilí než lidi kolem něho, že nemá ten titul a o to víc se jako kdyby, musí snažit. Nebo...no, tak asi no.* Opakovalo se to třeba při nějaké určité příležitosti, že měl ten problém? *Ono se to, otec je kvartální alkoholik, takže se to opakuje. Jednou za tři měsíce se to opakovalo. A ono v podstatě i teďka to trvá, ale už v daleko menším měřítku.* Ale předtím, ehmm nákým třeba něco, tlakem v práci to bylo spojené, s tím, že třeba záviděl třeba občas i mamce, když se jí něco povedlo, anebo když se mluvilo o tom, že jako paní doktorka, tak si myslím taky, že se ho dotklo trošku a jinak ne, jinak to bylo většinou spojené s tím kvartálním obdobím, třema měsícema.

Můžeš mi nějak popsat Tvůj běžný den? Jako jestli ses těšila domů, když jsi věděla, že taťka má nějaký problém nebo tak?

Když taťka pil, což se stávalo docela často, tak mamka hodně pracuje a nebyla doma, takže já jsem měla jakoby všechno na starosti. Já jsem byla strašně vystresovaná, protože mám mladší ségru o deset roků a snažila jsem se ji jako kdyby od všeho uchránit, takže já jsem se starala o dům, starala jsem se o ségru, starala jsem se o sebe a měla jsem na starosti i finance a ostatní věci a ještě jsem se do toho musela starat kde ten otec je, takže jsem třeba po škole přišla domů, všechno zkontrolovala, chodila po bytě, hledala kde má flašky, vylivala jsem mu to, kontrolovala jsem peníze, chodila jsem proňho do hospod, prostě volala jsem třeba různým lidem, jako různým známým rodinným, kde, na které jsem věděla, že se můžu v tomto obrátit, jako ať mi pomůžou, takže to byl strašný stres. Jednou se mi stalo, že jsem si musela vzít taxíka ze školy a jet pro ňho, protože mi volal v úzkostném stavu a musela jsem ho odvézt na záchytku. Pak už jsem do školy nešla, no. Takže jako...když nepil, tak jsme se měli dobře, když nepil, tak jsem dělala, že se nic neděje, ale když pil, taaak...tak jakokdyby než ne že bych nechtěla jít do školy nebo ze školy domů to ne, spíš jsem jako o to víc pospíchala, protože jsem se musela postarat o spoustu věcí i o tu ségru a tak. ...no a vždycky když začal pít, tak když je ten kvartální alkoholik, tak pak přestal jenom tak pít, nebo vy jste ho k tomu donutili, nebo? No, v podstatě, no, taky jsme si na to několik roků zvykali strašně. Svého času, když mu bylo od těch 40 do 45 nebo tak, tak to končilo různě, někdy to končilo spíš tak, že se nechal odvézt na záchytku, nikdy jako ho nikde nenačapali policajti nebo něco, že by ho odvezli oni, ale my sami jsme ho vezli na záchytku, mamka to domluvila, protože v léčebně pracuje, že, takže to končilo tím, že byl

na té záchytce. **Tříkrát tady tohle skončilo tím, že vlastně byl na záchytce a potom šel do léčby, tříkrát byl v psychiatrické léčebně.** A pil spíš doma, nebo někde na veřejnosti? Když pil? No, to bylo, **on začínal doma, že jel a koupil si flašku, kterou si doma přelil třeba do petky** a pil doma, ale potom samozřejmě to vypil a došel mu chlast, takže šel normálně jako **do hospod** a tak, **jezdil taxíkem pryč a utratil spoustu peněz** za taxíka a bůhví za co ještě. A přestal buď sám, že se jako úplně vypil, že se jako ho to i fyzicky bolelo, s tím, že **mu pomáhala mamka** vždycky, že. A aby ten, ty **abstinenční příznaky nák přešly, taaaak, měla pro něho léky.** To někdy, teďka je to jako tak, že ho to jako přejde samo, že, že třeba se to občas stane, že se třeba jeden den fakt jako napije a mamka se mu snaží něco jako na to říct jako a on ho to přejde samo. Takže si uvědomí, že už to dělat nemá? No, jako, ale pořád se to opakuje v těch tříměsíčních intervalech, ale jako kdyby tím, že už je to těch deset roků zpátky, kdy to jako začlo, tak se to jako trochu **zjemnilo ta intenzita toho pití** jeho. Že už toho ve svém věku moc nezvládne si myslím.

Máš nějaké vyloženě zážitky spojené s alkoholismem Tvého tatky, jako že se třeba něco stalo nebo tos říkala o tom taxíku, že?

No, jakože by se mě stalo, tatka ne, tatka byl vždycky jako **on není agresivní, on není zlý člověk, a ten alkohol na něj jako taky nemá tady ten vliv, takže on když pije, tak je jako kdyby, mě se spíš třeba jako dotklo, že on je jako kdyby starostlivý o to víc, že on občas moc jako nevěděl jak na to, že byl spíš jako jako kdyby takový ukazatel a že tak jako se mnou trávil čas, než jenom mě vychovávat a když pil, tak jako měl potřebu mě vychovávat.** Takže ne třeba, že by ti něco vyčítal, nadával nebo tak? Nenene, to vůbec, to vůbec, on byl spíš jako takový strašně hodný, měl potřebu se jako o mě starat a i o ségru a byl takový jako, někdy i pečlivý, pak už to bylo tak, jako že nebyl schopný vůbec reagovat, že, no a ještě něco jsem chtěla říct...a zážitky, jen jako, že jsem to měla fakt všechno na starosti a musela jsem se dívat kde co lítá a musela jsem se o něho starat a o všechno ostatní a jinak třeba on svého času měl byt v Ostravě, a já jsem tam byla měsíc s ním a se svým bývalým přítelem, protože jsme u něho ve firmě byli na brigádě, a to vím, že tenkrát to bylo takové jako ošemetné i s mamkou, že on teda žil v té Ostravě, napřed jezdil jednou týdně domů a pak jako chvílku nejezdil vůbec, no a vím, že se tam jako **strašně opil a ztratil se mi v té Ostravě** někde a já jsem ho tam hledala **a pak najednou jako přišel domů a dovedl si tam náskou kurvu** a normálně jako prostě fakt kurvu a seznamoval mě s ní a tak a já jsem ji vyhodila z toho bytu, takže já s ním mám jako spíš takové zážitky. Ne že by se mu třeba něco stalo, volalas mu sanitku nebo tak jako, že by měl nějaký úraz nebo prostě? Eee, to

ne, ale jezdila jsem jako párkrát, několikrát se mi stalo, že jsem ho musela vézt na tu záchytku. A **v nemocnici on skončil jednou, když měl silné abst'áky** asi po týden chlastání, a on jako když pije, tak má jako minimálně tak 4 promile v krvi a to jsou jako hodnoty, které si normální člověk nedokáže představit, že on jako neustále lije do sebe ten alkohol a musí si udržovat tu hladinu, jo, že to není, že se říká, že jako 4 promile tě zabijou, ale když to udržuješ jako ňákou dobu, tak to je, ti alkoholici to mají trošku jinak. No a takže, on byl jenom jednou v nemocnici, když měl silné abst'áky, a to měl strach, že dostal infarkt, ale naštěstí mu nic nebylo, to byl jenom jako z toho chlastu.

Podepsalo se to nějak na vaší rodinné situaci? Jako na vztazích mezi rodiči, mezi tebou a tatškou? Anebo, ekonomickou situaci to muselo nějak narušit?

Trošku to narušilo ekonomickou situaci, ale naši oba dva jako kdyby **vydělávají jako nadprůměr** by sem řekla, takže matka se snažila jako kdyby celou situaci zachránit, že nejsme, že **jsme nikdy nebyli závislý na, jako kdyby na jeho příjmu**. Že všechno měla na starosti jako kdyby máti a oni se pak mezi sebou akorát ňák vypořádali, takže si myslím, že se nás to **až tak nedotklo**, spíš eee musel kvůli tomu **dvakrát odejít ze zaměstnání**, oni ho jako nevyhodili, ale on odešel teda na dohodu jako o ukončení, že ukončili ten pracovní poměr a **to potom ztížilo tu ekonomickou situaci, že když jako měl vysoký manažerský plat a najednou...** A to odešel z jakého důvodu? Kvůli tomu pití? Jo, kvůli tomu pití, protože jako on fakt zastával vysoké funkce, tak nikdo si jako tak nechtěl jako kdyby vzít na triko to, že ho vyhodí, takže oni jako po vzájemné dohodě se domluvili, že on opustí to zaměstnání. No a vztahy jaké to narušily...**jednu dobu to bylo jako hrozné mezi mnou a tatškou**, protože já jsem ho měla vždycky jako boha, jsem ho strašně uznávala a tak, a když on mi začal dělat tady tyhle věci, že já jsem se o něho starala, starala jsem se o všechno a on se tam plazil jako po zemi úplně s'atý a vůbec nevěděl a tu kurvu jak mi představoval a jedno s druhým jako jsem si říkala, že **takový člověk jako mně nemá co vychovávat, takže, já jsem na něho byla strašně zlá** a byla jsem, prostě vůči němu strašně **odměřená a strašně zklamaná**. A na našich rodinných vztazích, já si myslím, že **mamka to tušila, že tohle někdy přijde**, protože věděla jak to měl dědeček, jako otec otce a její otec od mamky jednu dobu chlastal, takže oni to měli tak, mamka každopádně věděla do čeho jde a jako podepsalo se to akorát tak, **ted' jako už jsme si zvykli, ted' po těch 10, 15 letech už to prostě je, tak jako už jsme si tak nějak zvykli, ale jinak se to jako spíš podepsalo na tom, že jsme fakt začali hlídat ty tři měsíce a jako dávali jsme si pozor co se děje no**. I když jako ono to stejně nešlo nějak zachránit.

Jak na to reagovalo tvoje okolí? Snažili se ti nějak pomoci? Nebo svěřovala ses třeba kamarádkám s tím?

Abych řekla pravdu, já si to **nepamatuju. Vždycky jsem se jako měla vedle sebe nějakého chlapa**, takže já jsem měla bývalého přítele a ještě potom jako bývalého a jako dva po sobě **a ti to se mnou jako vždycky prožívali**, ti u toho se mnou byli a ten první. Oba dva na to reagovali jako v podstatě stejně, že spíš jako nevěřičně a odmítavě, ten první k tomu měl víc jako takový racionální přístup a snažil se mi jako víc pomoci a ten druhý jako kterého jsem měla až jako pozděj ted'ka, tak ten spíš měl k tomu jako takový nevěřičný postoj, že jako já jsem vždycky věděla, no, tak už je to tady, zas se chová takhle a takhle a ted' to bude tak a tak a bude pít a budeme pro něho muset někam jet a on vždycky jako a nepřeháníš to? Třeba to není tak jak si říkáš, víš, že se snažil mě jako přesvědčit, že za deset let nevím, jak to chodí. A jinak jo, **samozřejmě moje kamarádky některé to věděly**, ale já jsem se o tom, já jsem schopna jako kdyby se o tom bavit, tady o tom, že otec pije a jak to je v naší rodině, ale **nejsem schopná se bavit o svých citech, o tom co já jako kdyby u toho cítím**. Že jsem schopná se o tom bavit jako jenom tak racionálně. Takže já jsem takové ty svoje **úzkosti a svoje trápení z toho si vždycky nechávala pro sebe**. A třeba babička nebo tak snažili se Vám doma pomoci, jakože viděli taťku, co dělá, tak jakože si řekli, že ty vnučky nějak ochrání, že jim pomůžou. Ne, ne... jako **babička, ta to nese těžce**, protože to je její syn, že, takže ta jako vždycky brečí, **dědeček je naštvanej**, takže oni jako občas, když je mně bylo já nevím, před těma 10 rokama, tak a vzala jsem jako tu ségru, tak jsme jely k té babičce, takže nějaký ten azyl jako, ale **babička**, ona jakože není taková, že, možná ted'ka už by to bylo jiné, každopádně předtím **mi nebyla schopná jako kdyby poskytnout nějakou podporu**, že by se se mnou o tom nebavila a já když potom třeba přišel otec si pro nás, po nějakých dnech a byl už třeba jako strážlivý a byl jako litostivý, jako že ho to mrzí a že už je to jako v pohodě a tak, tak já jsem na něho byla hnusná a řvala sem na něho a babička pak jako byla zlá na mě a dokonce mi dala, vím, že jsem od ní několikrát dostala, že jako nemám být na tatínka jako zlá, ale to stejně jako... Takže chránila spíš svého syna? Jako, ta podpora, občas nějaká jako emocionální, eee ani z jedné stany těch prarodičů není. **Rodiče od mamky samozřejmě jsou zlí a říkají mamce, že si ho neměla brát** a i když jako ty vztahy normálně samozřejmě takové nejsou, **normálně jsou ty vztahy v pohodě**. A rodiče od tatky, eee, nejsou schopni poskytnout ani my jako žádnou velkou emocionální podporu jako ochránářskou. To jsem spíš měla jako a pořád **mám na starosti já, že jsem se snažila ochránit aji tu mamku, aji tu ségru a všechno jako zachránit**.

Vyhledal taťka nějakou odbornou pomoc? A jestli ano, pomohla mu?

Odbornou pomoc, **byl třikrát v psychiatrické léčebně, dvakrát ukončil úspěšně celý ten program, jakože absolvoval, to bylo poprvé a potřetí a uprostřed odešel na reverz a vůbec byl tam strašnou chvíli, aaa nevím, jestli mu to pomohlo. Nevím. A jinak do ambulantní léčby nechodí.** Měl by chodit, ale nechodí a navíc se to teďka jako zkomplikovalo nějakýma zdravotníma potížema, každopádně, z vlastní zkušenosti vím teďka, že jako kvartálně pije pořád, ale ta intenzita se jako vůbec nedá srovnat. Že se jeden den jako hrozně opije a pak se dává dva dny dokupy, to není nic proti tomu, jak to bylo dřív. Dřív jako **propil sto tisíc jako za týden**, takže teďka už je to úplně o něčem jiném. A asi mu to jako částečně pomohlo, on jako vždycky potom co opustil tu léčebnu, tak abstinovat docela hodně dlouho, třeba půl roku, rok a až potom. A šel tam dobrovolně nebo spíš z nátlaku? No, on se chtěl jako kdyby léčit a samozřejmě to vyplynulo... Takže uvědomoval si sám, že má problém? Jooo, to jo no, ale jako vždycky to nějak proběhlo po nějaké komunikaci s mamkou, že se jako domluvili, že to tak bude. Ale jako samozřejmě, když ten člověk chce jít do léčby, tak tam šel dobrovolně.

A dneska s tou závislostí je to trochu lepší, nebo jak to vypadá?

Ta **intenzita je slabší, ale jednou za tři měsíce tady to riziko jako pořád je.** A jako, je to pořád, že za ty tři měsíce se to stane nebo někdy jo, někdy ne? Ne, jako fakt za ty tři měsíce prostě **a mezitím není vůbec nic** jako. Mezitím on si nedá ani pivo, ani nic jo, on jako... takže tři měsíce pořád abstinuje a potom si naráz dá. Ano, ano, takhle to funguje.

2. Zmapování vlivu alkoholu do současného života respondentů z hlediska vztahu k alkoholu a vztahu s rodičem alkoholikem.

A ty máš teď jaký vztah k alkoholu? Eeeem, jaký mám vztah k alkoholu? Jestli piješ, nepiješ?

No mám, **piju, rok jsem abstinovala, pak jsem začala zase pít a já když piju, tak piju pořád a strašně často.** Takže třeba loni, v tom od ledna do června jsem, **já si to vůbec nepamatuju.** Já si to období jako vůbec nepamatuju. Já jsem byla prostě každý den úplně, nebo já jsem jako ani nebyla opilá, ale **mně to dělá občas strašný problém se opít,** jo. Já jsem **schopná toho vypít strašně moc,** jako fakt jako prostě půlku flašky Jacka anebo klidně celou a **já se necítím opilá a tak jako ani nevypadám.** Připadáš si jako spíš taková veselá? Jo, jako **je mi trošku líp, ale třeba vůbec se mi netočí hlava, nechce se mi zvracet, nejsem jako, na mě nepoznáš, že jsem opilá.** Ale jako **strašně jsem pila a teďka jsem zase**

začla pít. A jako kdyby si myslím, že si tím jako trošku kompenzuju, že nedokážu vypnout tu hlavu, tak si ji potřebuju zaplnit tím alkoholem, že jako toho mám strašně moc, že jako do práce a těch aktivit jako co všechno dělám plus ještě ta škola, takže si jako někdy přihnu no, trošku. A vím, a mamka mě hlídá jako, tam ty genetické předpoklady pro to samozřejmě jsou silné. Takže si uvědomuješ to riziko, že tam je? To riziko si uvědomuju a snažím se jako kdyby neutápět v tom svoje problémy.

Jaký máš vztah s tatškou teď? Změnilo se na něm něco nebo ne?

Nooo, tak předtím jsem ho zbožňovala, pak jsem ho neuznávala, a pak jsem s ním byla na té poslední léčbě, vlastně jsem byla s ním, na týden jsem tam jela na rodinnou terapii a to si myslím, že nám strašně pomohlo, strašně moc. Aaa tak nějak jsme si ten vztah jako mezi sebou ujasnili a zlepšilo se to, jako strašně se to zlepšilo. Všechno jsme si vyříkali a já mám pocit, že teďka je to fajn. I když samozřejmě jsem na něho našťvaná, když se napije. Ale mamka to teďka řeší tak, že tím, že už vlastně nákou dobu s našima nebydlím a jsem pořád tady, takže ona se mi to snaží jako kdyby neříkat, když se to stane, ale tak já samozřejmě zaprvé si to umím spočítat a zadruhé to poznám. Ne, já nevím, nák to prostě cítím.

A teď máš jaký pohled na tatšku? Bereš ho...

No, беру to, jakože tak, mamka se mi snaží spíš jako, at' se naučím ten pohled profesionální, že prostě ten člověk je nemocný. Takže já když nepije, tak ty tři měsíce jsem na něho, jsem schopná brát tady ten ohled, že jako kdyby je nemocný, ale když se napije, tak samozřejmě jsem do toho strašně emočně zaangažovaná, že jsem jako zlá a ale jinak si myslím, že se máme dobře a že už máme jako v pohodě vztah, už se to jako všechno zlepšilo. Nejsi jako, že bys z něj byla zklamaná, že pořád pije nebo tak? Hmmm, já si myslím, že teďka to není o tom, byly časy, kdy to bylo jenom o tom, že si na tom léčil nějaké svoje bolístky a teďka, že si myslím, že už to tak jako úplně není. Takže teďka je mi to spíš jako líto, no. A pořád nerozumím tomu, proč to dělá a nechce, at' to dělá. Ale nevím, jestli je to věc, kterou jako jsem schopná vyřešit. A myslíš, že tě ten alkoholismus tatky nějak ovlivnil emocionálně, žes říkala, že nemůžeš vyjadřovat vlastně ty své city, jakože když se o tom bavíš, nebo jestli tě to nějak ovlivnilo? No, asi ano, trošku, trošku jo a nevím, jestli to je ten alkoholismus od tatky nebo je to jenom moje prostě taková povaha. Každopádně jsem se, jsem jako kdyby... Nebo celkově jestli si myslíš, že tě to nějak poznamenalo? No, jo, no, mám pocit, že jako kdyby musím neustále všechno zachraňovat a všem pomáhat a

jako kdyby dělat všem terč, že si před ně stoupnu a nechám to jako kdyby všechno vybit na mě, že vím, že jsem silná, ale jako někdy když se zhroutnu z něčeho, když už je toho na mě moc, když už jako dělám ten štít moc dlouho, tak potom nevím jako...už se to zlepšilo, už jsem se jako trošku naučila mluvit o tady tom mezi lidma, jako o tom co cítím, od té doby co tam jako s nima nežiju a tak, že žiju sama za sebe tak jsem **se naučila o tom mluvit, protože vím, že mě to akorát zbytečně trápilo.** Ale asi mě to poznamenalo tím, že jako, že jako kdyby vím, že všechno sama za sebe **jsem schopná udělat, že jsem schopná se o všechno postarat, že nikoho nepotřebuju.**

Myslíš si, že je důležitá i odborná pomoc pro osoby v okolí alkoholika? Nebo jestli jsi ji vyhledala? Jestli jsi měla takovou potřebu?

Já tím jak z jaké rodiny pocházím nebo tím co dělá mamka, tak jsem to měla strašně těžké, že jsem jako kdyby nevěděla na koho se mám obrátit, protože já jsem všechny znala a přece jenom v odborná pomoci je fajn, když je tam nějaké neutrální, jako prostředí. A já v moravskoslezském kraji mám prostě s těma psychologama jako mnohdy osobní vztah nějaký, nebo osobní kontakt tam probíhá, takže tak je mi to blbé. **Takže já jsem nikdy nevyhledala, jediné, kdy to bylo, bylo teda, když jsem byla s mým tat'kou v té léčebně.** Pak jsem **chtěla chodit na terapii, ale nakonec já na to nemám asi moc čas.** A myslím si, že ta **pomoc je samozřejmě důležitá,** no. My to máme ještě jako kdyby jiné doma tu situaci tím, že **mamka je psycholog a pracuje se závislýma,** že, takže u nás je to jako kdyby pro mě a pro ségru, mamka občas takové ty racionální věci co ti říká ta psycholožka, že ten člověk, který pije, tak je nemocný a funguje to tak a tak, takže tohle my máme trošku jiné, my to máme v podstatě doma, aspoň trochu, ale myslím si, že ta pomoc je určitě důležitá **a pomoc pro toho, který pije, je strašně jako kdyby je to strašně běh na dlouhou trať** mi přijde. Že ty léčby v těch léčebnách jako bývají třeba třikrát, čtyřikrát, pětkrát, šestkrát, jo a přijde mi, že stejně se ten člověk nakonec upije k smrti, že to je strašně těžké právě s tou závislostí na alkoholu. To závisí i hodně na tom člověku, jak moc chce se vyléčit a jak moc silnou má tu vůli se vyléčit... *No, on se nevyléčí, on prostě musí abstinovat do konce života a mnohdy ty obstinace záleží i, nebo jsou založené i na tom, že si třeba nemůže dát ani nealko pivo, protože ta napodobenina chuti piva ho může spustit, že si potřebuje dát normální pivo. A ten alkohol, já vím sama, když jsem sama rok nepila, jako vůbec nic, jak to bylo jako těžké, protože kamkoliv jsem přišla, tam byl a je alkohol. Ta abstinence s tím alkoholem je strašně těžká, no.*

